

MÁRIA HORVÁTHOVÁ

2016
2020

SLOVENSŠKÁ MEDAILA

30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSŠKA

MÁRIA HORVÁTHOVÁ

autorka publikácie

Narodila sa 18. januára 1951 v Modrom Kameni. V rokoch 1969 – 1974 študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor dejiny umenia.

Pracovala v Slovenskej národnej galérii (1974 – 1982, 1990 – 1993) a v rokoch 1982 – 1990 pôsobila ako riaditeľka Galérie mladých. Od 1994 podnes je tajomníčkou a kurátorkou Spolku výtvarníkov Slovenska, v rokoch 1995 – 1997 bola riaditeľkou Nadácie Mikuláša Galandu. V rokoch 1974 – 2020 pripravila viac ako tri stovky výstav na Slovensku i v zahraničí. Bola kurátorkou i koordinátorkou veľkých výstavných projektov v Moskve, Londýne, Paríži, Mníchove. V roku 1997 bola kurátorkou slovenskej expozície na Bienále umenia v Benátkach, výstavy Coherences v Atrium Gallery vo Whiteleys v Londýne, a výstavy 13 slovenských sochárov v Ženeve, Záhrebe a v Istanbule. Je autorkou projektu CONTINUUM (2008 – 2014) s medzinárodným dosahom, či projektu Metamorfózy maľby I. – II. (2008 – 2019). Je autorkou nespočetných katalógov a viacerých publikácií zameraných na súčasné slovenské umenie. V súčasnosti je tiež kurátorkou Savoy Gallery a Ružinovskej galérie v Bratislave.

V roku 1986 získala Cenu Martina Benku, 1997 Poctu Ministra kultúry SR, v roku 2010 Prémium M. T. Mitrovského, 2013 Cenu Mariana Várossa a 2016 Cenu Imra Weinera Kráľa. Je členkou Rady Fondu výtvarných umení a spoluzakladateľkou Ateliéru slovenských umelcov v Cité internationale des arts v Paríži, ktorý spravuje. Žije v Bratislave.

Od roku 2001 sporadicky spolupracuje so Združením medailérov Slovenska na organizačnom zabezpečovaní projektov súvisiacich s FIDEM a v roku 2016 bola spolukurátorkou výstavy a autorkou sprievodného katalógu Slovenská medaila 2010 – 2015.

2016
2020

SLOVENSKÁ MEDAILA
30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

SLOVENSKÁ MEDAILA

2016
2020

30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

Medaila je výnimočné médium. Už od čias renesancie požíva všeobecnú úctu a aj dnes zostáva dôležitým prostriedkom vizuálnej komunikácie so schopnosťou sprostredkovať svoje posolstvá a nespočetné podoby meniaceho sa sveta spôsobom, ktorý osloví súčasného diváka. Slovensko má bohatú medailérsku tradíciu, ktorá kulminovala v druhej polovici 20. storočia. Napriek možným a oprávneným výhradám k množstvu tendenčných a sprofanovaných tém nemožno spochybňovať vysokú technickú úroveň a umeleckú kvalitu podstatnej časti medailérskej tvorby, ktorá bola výsledkom kreativity a invencie silnej sochárskej generácie, formujúcej sa začiatkom šesťdesiatych rokov a neskôr najmä precíznej odbornej prípravy budúcich umelcov v ateliéri reliéfného sochárstva prof. Rudolfa Pribiša. Jeho výnimočná osobnosť pedagóga i človeka sprostredkovala mnohým adeptom tohto žánru nielen znalosť techník, ale vtačila im i pečať ľudskosti a empatie. Okrem toho, povedľa oficiálnej tvorby iniciovanej súťažami a štipendiami tu bola i bohatá voľná medailérska tvorba, pretože istá časť autorov práve v nej našla únik pred stereotypom veľkých projektov, a tá druhá – značne obmedzovaná, hľadala v nej jednu z možností tvorivej realizácie. Medaila teda mala okrem toho verejného vždy aj svoj tajný život, ktorého svedectvá postupne objavujeme.

Založenie Združenia medailérov Slovenska, ktoré v roku 1990 iniciovala historička umenia Mária Polláková, kurátorka zbierky medailí SNG, spolu s niekoľkými zanietenými sochármi, bolo prelomovým počínom. Otvorilo nové perspektívy, ktoré sa temer od začiatku darilo naplňať.

Boli to predovšetkým výstavné aktivity Združenia, veľké členské výstavy, organizované každých päť či desať rokov, sympóziá a konfrontácie aktuálnej tvorby v rámci krajín Vyšehradskej štvorky, ale najmä účasť na medzinárodných prehladkach v rámci FIDEM, kde už pri výbere autorov i diel nebolo potrebné prihliadať na neproporčné požiadavky českej strany. Do popredia vystúpila najmä spolupráca s Národnou bankou Slovenska a Múzeom mincí a medailí v Kremnici, s ktorým je Združenie úzko prepojené predovšetkým cez výstavné podujatia, i Medzinárodné sympóziium medailí. Výnimočné a inšpiratívne prostredie

The medal is an exceptional art form. It has achieved widespread recognition since the Renaissance and even today it remains an important means of visual communication, conveying messages and myriad forms of the changing world in the manner appealing to contemporary audiences. Slovakia has a rich tradition in medal making, which culminated in the second half of the 20th century despite possible and justified reservations as to the number of tendentious and profaned themes. However, the high technical level and artistic quality of a substantial part of medal work was the result of creativity and invention of a strongly represented generation of sculptors formed in the early sixties in the sculpture studio of Professor Rudolf Pribiš. His exceptional personality as a teacher and a person not only provided many novices with the knowledge of techniques, but also impressed on them the value of humanity and empathy. In addition to official work, initiated by competitions and scholarships, there was a splendid production of art medals, because for some medallists it was an escape from the stereotype of large projects, while for others – limited in number – the search for other possibilities of creative work. Nevertheless, the official medal has always had its secret life, the testimony of which we have gradually discovered.

The establishment of the Slovak Art Medal Society, initiated in 1990 by art historian Mária Polláková, curator of the Slovak National Gallery collection of medals and several dedicated sculptors, was a turning point, offering good prospects for a new development.

It mainly included exhibitions of the Society, big shows of its members organised every five years, symposia and displays of contemporary work from the Visegrád Group countries, but especially the participation in the international exhibitions of the FIDEM. The Slovak Art Medal Society began cooperating with the National Bank of Slovakia and the Museum of Coins and Medals in Kremnica, with which it is closely associated especially through exhibitions and the International Symposium of Medals. The stimulating environment and the genius loci of this famous European coin and medal centre with a tradition established in the 14th century offers the participants many benefits and gives them the opportunity to share experience and specialist techniques. It particularly concerns the possibility of creating individual designs of double-sided struck medals in the Kremnica State Mint, and produce cast medals in the local workshops. Moreover, Kremnica provides specialised secondary vocational education as well as a unique technical and personnel connection between medal and coin production. The mint receives commissions for struck medals dedicated to occasional events and commemorative and collector coins. They are a convincing example of the level of culture and history of our nation, showing their quality and spiritual legacy to a dedicated circle of collectors and the general and international cultural public.

Eva Harmadyová
Moja rodina. 2020
Liaty cín. 150 x 170 mm

SLOVAK MEDAL

2016
2020

THIRTY YEAR ANNIVERSARY OF THE SLOVAK ART MEDAL SOCIETY

a genius loci tohto známeho európskeho minciarskeho a medailérskeho centra s tradíciou spadajúcou hlboko do 14. storočia, ponúka účastníkom tohto sympózia mnoho benefitov a dáva príležitosť na vzájomnú výmenu skúseností a odborných postupov. Je to najmä možnosť finálnej realizácie autorských návrhov v podobe obojstrannej razenej medaily v Mincovni Kremnica, ako i realizácia liatych medailí v miestnych dielňach. Kremnica okrem toho ponúka špecializovanú stredoškolskú odbornú výučbu aj jedinečné technické a personálne prepojenie medailérskej i minciarskej produkcie. Vznikajú tu dokonalo razené medaily s príležitostným objednávkovým charakterom, ale i pamätné a zberateľské mince. Sú presvedčivou vizitkou kultúrnej i historickej úrovne nášho národa najmä vďaka svojej kvalite i duchovnému odkazu, ktorý sú schopné v celej šírke sprostredkovať nielen zasvätenému okruhu zberateľov, ale i širokej, v súčasnosti už svetovej kultúrnej verejnosti.

Členmi Združenia medailérov Slovenska boli v priebehu rokov najvýznamnejšie osobnosti slovenskej medailérskej i sochárskej tvorby a aj dnes sa medaile venujú predovšetkým sochári tvoriaci v oblasti drobnej plastiky, šperku či dizajnu, profesionálni návrhári zberateľských i pamätných mincí emitovaných Národnou bankou, či odborní pracovníci štátnej mincovne v Kremnici. Ich tvorba je natoľko kreatívna, že obsiahne aktuálne aspekty európskej i svetovej medailérskej produkcie.

Výstava Slovenská medaila 2016 – 2020 prezentuje tvorbu členov Združenia medailérov Slovenska a ich hostí. Autorov, ktorí sa venujú medaile, či tvorbe mincí je však na Slovensku oveľa viac, i keď zároveň musíme priznať že omnoho menej ako pred prelomom storočia. Je to zapríčinené prirodzenou výmenou generácií, ale i inými skutočnosťami, ako je postupná absencia systematickej vysokoškolskej výučby, nežáujem príslušných inštitúcií, ale aj strata v minulosti vydobytých pozícií tohto artefaktu v rodinnom, edukačnom i profesijnom živote ľudí. Medaila vďaka svojej formátovej nenáročnosti, ľudskému až intímnemu rozmeru, možnosti bezprostredného haptického kontaktu i relatívnej dostupnosti s ohľadom na umeleckú kvalitu, ktorú prináša, zohrávala v minulosti často dôležitú úlohu i v zmysle sebauvedomovania a hľadania osobnej identity človeka. Už aj z týchto dôvodov by sa mala do života ľudí určite znova vrátiť.

Výstava, ktorej je venovaná táto publikácia, prezentuje tvorbu dvadsiatich štyroch členov Združenia medailérov Slovenska, dvoch prizvaných hostí a troch umelcov, ktorí žiaľ, už nie sú medzi nami. Sú to autori narodení v rozpätí rokov 1933 – 1985, žijúci a tvoriaci najmä v Bratislave a v Kremnici, ale i v rôznych regiónoch Slovenska. Mnohí z nich svojimi dielami naplňajú kritériá klasickej medaily s jej základnými atribútmi, no mnohí zároveň už roky prinášajú i diela s experimentálnym charakterom, s nekonvenčnými technickými postupmi i materiálmi, či posúvajú klasickú podobu medaily na hranicu drobnej plastiky, alebo miniatúrneho priestorového objektu. Predchádzajúce katalógy veľmi podrobne a opakovane zhodnotili činnosť Združenia, jeho históriu, výstavné aktivity i ocenenia, ktoré umelci získali. Tvorbu autorov však interpretovali zväčša len prostredníctvom reprodukováných diel a stručných biografických údajov. Cieľom mojej práce na tejto publikácii bol hlbší ponor do tajomného i vzrušujúceho sveta medailí a mincí práve cez priblíženie

Over the years, the members of the Slovak Art Medal Society have been the most important figures of Slovak medal and sculpture, particularly sculptors involved in creating small sculpture, jewellery and design, professional designers of collection and commemorative coins released by the National Bank of Slovakia and experts from the State Mint in Kremnica. Their creative work takes into account the contemporary development of European and world medal production.

The exhibition Slovak Medal 2016 – 2020 is presenting the work of the members of the Slovak Art Medal Society and their guests. However, there are many more artists engaged in Slovak medal or coin design, although we must admit that there are fewer of them than before the turn of the century. It was caused by the natural generation exchange, but also by other factors such as a gradual absence of systematic higher education, lack of interest of relevant institutions, but also the loss of past positions of this artefact in the familial, educational and professional life. Thanks to its unpretentious format, human and personal dimension, the possibility of immediate physical contact and relative accessibility with regard to the artistic quality, the medal played an important role in the past in terms of self-awareness and personal identity. The position of the medal in an advanced society should definitely be restored.

The exhibition accompanied by this catalogue presents the work of twenty-four members of the Slovak Art Medal Society, two invited guests and three artists who unfortunately passed away. The artists born between 1933 and 1985 have lived and worked mainly in Bratislava and Kremnica, but also in various regions of Slovakia. The works of many artists meet the criteria of the classic medal with its basic attributes, but many of them have created experimental works, using unconventional techniques and materials, or shift the traditional form of the medal to the boundary of small sculpture or miniature spatial object. The previous catalogues evaluated in great detail activities of the Slovak Art Medal Society, its history, exhibitions and awards of the artists. However, they interpreted their work mostly through reproduced works and brief biographical data. The aim of my essay is to provide a deeper insight into the mysterious world of medals and coins through the approach to the creative background of individual artists and the evaluation of their production in the context of their entire work. In times of restrictions and pandemics, I have felt like the pioneer in a beautiful though unknown country, because I largely started to work with specific materials, limited visits to studios, archive photographs and long interviews with the artists, largely due to isolation, via the mobile phone and the electronic media. The artistic profiles that emerged from this work can be understood as the basic background information, which would certainly be interesting to describe in detail and put into the context of Slovak modern medal art of the twentieth and twenty-first centuries.

In view of the large collections of works representing our country at international exhibitions at the FIDEM Congresses, it has to be emphasised that the work of the members of the Slovak Art Medal Society develops in the same way as the rest of the world. We perceive their work as a blend of the classic medal based on external stimuli, limited by format, shape, content, technique ... and the freely conceived medal allowing the artists almost absolute freedom, ignoring valid canons and freeing themselves

tvorivého zázemia jednotlivých autorov a zhodnotenie ich medailérskej činnosti v kontexte celej ich tvorby. V čase pandémie som si často pripadala ako prvolezec v krásnej, no neznámej krajine, pretože východiskom pre mňa bola najmä práca s konkrétnym materiálom, obmedzené návštevy v ateliéroch, fotografie z archívov a najmä dlhé osobné rozhovory s umelcami, v dôsledku izolácie zväčša realizované cez telefón a elektronické siete. Umelecké profily, čo z tejto práce vzišli, možno chápať ako základnú a východiskovú informáciu, ktorú by bolo určite zaujímavé omnoho podrobnejšie rozviesť a vsadiť do celkového kontextu modernej slovenskej medailérskej tvorby dvadsiateho a dvadsiateho prvého storočia.

Pri komplexnom pohľade na tvorbu členov Združenia medailérov Slovenska je potrebné zdôrazniť, že v žiadnom prípade nezaostávajú za okolitým svetom, čoho dôkazom sú i bohaté kolekcie diel, ktorými reprezentovali našu krajinu na medzinárodných výstavách v rámci kongresov FIDEM. Ich tvorbu vnímame ako prelínanie klasickej medaily, ktorá vzniká na základe vonkajšieho podnetu limitovaného formátom, tvarom, obsahom, technikou... a potom, samozrejme, voľne koncipovanej medaily, kde autori majú temer absolútnu slobodu, možnosť ignorovať platné kánony a odpútať sa od reliéfnych zobrazení smerom do priestoru v podobe drobnej plastiky či objektu. Využívajú pritom rozmanité tradičné i nové techniky spracovania kovu, ale i pre medailu donedávna nemysliteľné postupy, ako montáž, asambláž, ktoré sú však nevyhnutné v súvislosti s používaním nových materiálov od bežných, ako kameň, železo, sklo cez papier, laminát, plast, perie až k rozmanitým použitým a nájdeným predmetom každodenného života. Námetová inšpirácia súčasnej slovenskej medaily je rovnako rozsiahla. Okrem príležitostných a jubilejnych pripomínajúcich výročia či udalostí, sú to najmä námety celospoločenské, mnohokrát s nadčasovým obsahovým akcentom, ktoré reagujú na vážne ekologické i humánne problémy. Často prechádzajú zo všeobecnej anonymity až k reflexii konkrétnych udalostí, ktoré zasiahli našu krajinu. Ich protikladom sú literárne, meditatívne či filozofické inšpirácie a vnútorné emotívne vyznania prinášajúce sondu do intímneho duchovného sveta súčasného človeka.

Výtvarná reč týchto diel je úzko spätá s individuálnymi autorskými štýlmi a rukopisom jednotlivých tvorcov, a je samozrejme adaptovaná na mikrosvet i požiadavky súčasného štandardu medailérskej produkcie. Smeruje od vypracovaných figurálnych kompozícií, v ktorých sú utajené ľudské príbehy, cez expresívne gestá, ale i imaginatívne a krehké tvarové modelácie až ku geometrii a minimalizmu. Epická výpravnosť, krehká metafora a reč symbolov, či už znakových, alebo pojmových, je presvedčivým prvkom komunikácie medzi autorom a divákom.

Ak sa na záver tohto úvodu k slovenskej medaile na prahu tretieho desaťročia veľmi stručne vrátim k jednotlivým autorom a prezentovaným kolekciam, môžem konštatovať, že vo voľnej tvorbe má stále prioritné zastúpenie liata medaila, často aj autorsky realizovaná. V jej klasickej podobe ju nájdeme v charakterových portrétoch významných osobností nášho kultúrneho života od nestorov tejto výstavy Alexandra Viku či Milana Struhárika, ale aj v tvorbe nedávno zosnulého Ladislava Priteľa, ktorý v abstrahovaných plynulých objemoch svojich jazdcov i žien interpretoval vášnivost, pohodu i poetiku, nabádajúcu k meditácii. Výrazný posun v obohatení kompozície, tvaroslovia i myšlienkového posolstva predstavujú štylizované fragmenty postáv i predmetov v osobných emotívnych vyznaniach Gabriely Gáspárovej-Illešovej, či intímne spomienky Ladislavy Snopkovej smerujúce až k hraniciam abstrakcie. Imaginatívnu ríšu fantázie interpretuje vo svojom cykle Listov zo

from depictions in relief protruding into space in the form of small sculpture or object. They use a variety of traditional and new techniques of metal processing, but also methods unthinkable until recently, such as assemblage, essential in the use of new materials ranging from stone, iron, glass, through paper, laminate, plastic, feathers to various used and found objects of everyday life. The Slovak contemporary medal draws creative inspiration from a variety of themes. In addition to commemorative medals, reminiscent of anniversaries and occasional events, they mainly include society themes responding to serious environmental and human problems ranging from anonymous depictions to reflecting specific events that have influenced our country. They are in contrast to literary, meditative or philosophical sources of inspiration and emotional confessions exploring the spiritual world of contemporary man.

The artistic expression of these works is closely associated with the distinctive styles of individual artists, and naturally adapted to the micro-world and requirements of the quality standards of medal production. It ranges from elaborate figure compositions concealing in expressive gestures, but also imaginative and subtle shape modelling up to geometry and minimalism. Narrative, metaphor and the language of symbols, symbolic or conceptual, is a convincing element of communication between the artist and the viewer.

At the conclusion of this introduction to the Slovak medal on the threshold of the third decade, I briefly return to the individual artists and exhibited collections, and confirm that independent artistic creation is primarily represented by the cast medal and frequently produced by the artist alone. Its classic form is exemplified in the portraits of the leading figures of our cultural life by the most senior exhibition participants Alexander Vika and Milan Struhárik, but also in the work of the recently deceased Ladislav Priteľ whose abstracted volumes of riders and women interpret passion, well-being and poetic spiritual meditation. A significant shift in enhancing composition, morphology and the spiritual message is represented by the stylised fragments of figures and objects rendered in the emotional confessions of Gabriela Gáspárová – Illešová, and in the personal memories of Ladislava Snopková, whose work is directed towards the boundaries of abstraction. Rozália Darázsová interprets the imaginative realm of fantasy in the cycle Letters from the Sketchbook. Its morphology suggests the paths to the boundaries of the material world. The delicate connection with reality also resonates in the poetic-imaginative transcription of nature and landscape by Eva Dušenková, or in the high relief of stylised figures by Alojz Drahoš, who, in addition to bronze, often experiments with cast glass. Many artists use tin or silver, colour accents or tiny details of assemblage, the core element of socially engaged medals by Eva Harmadyová. On the contrary, introspection and the view of the inner world of contemporary man exposed to unusual situations is depicted in the spatial compositions of Vladimír Durbák, showing a significant shift to small sculpture.

Despite its leading position and unique character in the past, the technique of minting has been marginalised throughout the world. The Kremnica Mint in Slovakia is the guarantor of its continuity, which has recently been aided by sporadic and experimental procedures, but now by highly professional and advanced technological methods, which significantly push the limits of its possibilities. The work of young sculptor Miroslav Hric, exclusively concerned with the creation of coins and commemorative medals, is also associated with the environment of the mint. His works are technically precise and display a distinctive style rendered in high relief, the most current trend in the world.

skicára Rozália Darázsová, ktorá svojím tvaroslovím naznačuje cesty až k hraniciam predmetného sveta. Krehké spojivo s realitou rezonuje i v poeticko-imaginatívnom prepise prírody s krajiny Evy Dušenkovej, či vo vysokom reliéfe štylizovaných postáv Alojza Drahoša, ktorý okrem bronzu často experimentuje i s liatym sklom. Mnohí autori používajú i cín, striebro, objavujú sa aj farebné akcenty, či drobné detaily asambláže, ktorá je ústredným obsahovým prvkom i v spoločensky angažovaných medailách Evy Harmadyovej. Naopak, meditatívny ponor do intimity a vnútorného sveta dnešného človeka v jeho väzbách na nezvyčajné situácie predstavujú priestorové kompozície Vladimíra Durbáka, prinášajúce výrazný posun smerom ku komornej plastike.

Technika razby sa dnes napriek svojej historickej priorite a výnimočnosti dostáva vo svete na okraj záujmu. Práve Mincovňa Kremnica je u nás garantom jej nepretržitej kontinuity, čomu napomáhajú i prednedávnom ešte sporadické a experimentálne, no dnes už vysoko odborné a zdokonalené technologické postupy, ktoré výrazne posúvajú hranice jej možností. S minciarskym prostredím je spätá i tvorba mladého sochára Miroslava Hrica, ktorý sa venuje výlučne návrhom mincí a pamätných medailí. Jeho diela sú technicky precízne, s charakteristickým autorským rukopisom a vysokým reliéfom, ktorý sa stáva vo svete najaktuálnejším trendom.

Razenú medailu nájdeme snáď v tvorbe každého autora, pretože stále zostáva najspoločnejším spôsobom vernej interpretácie autorského návrhu. Je to dôležitá najmä pri pamätných medailách s historickým i súčasným kontextom, prácach venovaných jubileám inštitúcií, ale často i pri medailách inšpirovaných literatúrou, divadlom, hudbou či intímnym svetom súčasného človeka. Také sú predovšetkým figurálne a portrétné motívy prelínajúce sa s fragmentmi architektúr i prírody v medailách Mariána Polonského. Sú to diela plné poetiky, symbolov, metafory i značnej dávky imaginácie a ich magické pôsobenie umocňuje aj kompozícia a rytmus písma. Podobný princíp, podmienený špecifikami autorských rukopisov, nachádzame aj vo voľne koncipovaných figurálnych medailách zosnulého Jozefa Karola Högera i ďalších kremnických medailérov. Mária Poldaufová uprednostňuje realisticko-mystické interpretácie historických tém, najmladší autor Branislav Rónai vo svojich figurálnych motívoch prekvapuje kresliarskou istotou a virtuóznym zvládnutím ľudského tela v pohybe, zatiaľ čo Štefan Novotný smeruje k robustnejšiemu a expresívnejšiemu uchopeniu reality v perspektívnych skratkách. Figuralista a portrétista Miroslav Rónai interpretuje okrem historických i motívy ekologické a celospoločenské, v tvorbe Milana Kožucha sa prelínajú bohato rozvinuté kompozície s množstvom detailov s poeticko-lyricky stvárnenými dievčenskými tvármi a Pavel Károly vnáša do svojich medailí kombináciu materiálov a výrazný maliarsky akcent. Tu je potrebné zdôrazniť, že títo autori zároveň patria aj k popredným tvorcom pamätných i zberateľských mincí pre Národnú banku Slovenska, podobne ako Rožňavčan Kliment Mitura. Dlhoročné skúsenosti, tvorivé ambície i osobná invencia týchto autorov im zároveň umožňujú vo voľnej tvorbe plynulo prechádzať aj k iným technikám, k reliéfnym solitérom i k liatym medailám. Razenú i liatu medailu v jej klasickej portrétnych podobách nájdeme u Milana Struhárika, aj u Štefana Hudzíka, ktorý však tvorivé medailérske ambície posledného obdobia svojho života sústredil najmä na baladické príbehy realizované technikou liateho bronzu.

Osobitú polohu predstavuje i tvorba Ondreja Ďuriana, ktorý svoje nekonvenčné, éterické, expresívno-emotívne priestorové kompozície, pohybujúce sa na hranici komornej plastiky,

Vladimír Durbák
Brána. 2020. Liaty bronz. 155 x 140 x 125 mm

Almost every artist is engaged in designing the struck medal, the most reliable interpretation of one's singular design. It mainly concerns commemorative medals with historical and contemporary contexts, works dedicated to the anniversaries of institutions, but also medals inspired by literature, theatre, music or the inner world of contemporary man. All this can be found in the medals of Marián Polonský, his figures and portraits penetrated with the fragments of architecture and nature. His works are replete with poeticism, symbols, metaphors and fertile imagination. Their magical effect is enhanced by the composition and rhythm of lettering. A similar principle, based on the distinctive artist's facture, can be found in the freely designed portrait medals of late Jozef Karol Höger and other Kremnica medallists. Mária Poldaufová prefers realistic-mystical interpretations of historical themes. The youngest medallist, Branislav Rónai creates surprising figurative motifs, showing confidence in drawing and a great mastery of the human body in motion. Štefan Novotný's more robust expression of reality is executed in a simplified perspective. In addition to historical figures, the figurative and portrait artist Miroslav Rónai also interprets ecological and social motifs. The work of Milan Kožuch blends elaborate compositions rich in detail with lyrical and poetic depictions of girl's faces. Pavel Károly combines materials and endows his medals with a strong painterly accent. We have to emphasise that these artists are the leading designers of commemorative and collector coins for the National Bank of Slovakia, including Kliment Mitura from Rožňava. Years of experience, personal ambition and artistic creativity allows the artists to smoothly transfer from their free work to other techniques, solitary works in relief and cast medals. The struck and cast medal in its traditional portrait form is also represented in the work of Milan Struhárik and Štefan Hudzík. In the last years of his life, however, the latter focused his creative ambition in

realizuje z medeneho plechu technikou tepania a kovania. Sochár Juraj Sapara kolekciami medailí už v minulosti posunul obsahovo-významové i výrazové prvky tohto žánru na hranice voľnej reliéfnej tvorby. Dnes redukuje objemy i línie svojich komorných plastík až na hranicu archetypu a abstrahované tvaroslovie využíva i vo svojich najnovších razených medailách.

Nekonvenčnú tvarovú modifikáciu medaily, transponovanú do polohy priestorového objektu, prináša Dušan Králik svojim meditatívno-filozofickým zamyslením sa nad povahou ľudských činov, ktoré je zároveň i reflexiou jeho špecifického sochárskeho rukopisu i názorovej orientácie. Nové experimentálne prístupy nachádzame i u ďalších umelcov a najmarkantnejšie sú najmä postupy na báze asambláží, pri ktorých autori v montovaných medailách využívajú rozmanité materiály, bridlicu, sklo, plast a organické látky, rôzne kovy často v podobe nájdených či prefabrikátových prvkov, ale i ušľachtilejšie materiály, ako zlato či striebro. Tieto diela spája vízia budúcnosti, vzdialených vesmírnych svetov, ale i prostých ľudských emócií. V medailách Jána Korkoša nás zaujme prísna symetria a sugestívna farebnosť, Imrich Svitana ťaží z geometricko-konstruktívnych prvkov a symboliky asamblážnych detailov, Milan Lukáč do svojich priestorových asambláží, ktoré sa často blížia k hranici komornej plastiky, vkladá nájdené kovové predmety, čo jeho dielam prepožičiava hravosť i jemnú iróniu. Stanislav Kiča pracuje technikou kovania, zvárania, asambláže, využíva neopracované solitéry, kovové tácky, no najmä až maliarsku bezprostrednosť pri gradovaní hĺbky a sýtosti patiny svojich poetických príbehov. Pozoruhodný je i koncept Jozefa Barinka, ktorý po sérii kamenných medaily a drobných objektov, prináša netradičné štvorhranné medaily z kartónu, vznikajúce reliéfnym vrstvením geometrických prvkov.

Združenie medailérov Slovenska vzniklo pred tridsiatimi rokmi. O jeho úspechoch na domácej i medzinárodnej medailárskej scéne dnes nikto nepochybuje. Prioritnú zásluhu na tom mali predovšetkým samotní umelci a diela, ktoré dokázali vytvoriť. Nemožno však nespomenúť i tých, ktorí toto Združenie založili, celé roky viedli a odborne garantovali jeho činnosť. Predsedovia Mária Polláková (1990 – 1994), Drahomír Zobek (1994 – 2004), Ivan Řehák (2004 – 2012), Gabriela Gáspárová-Illéšová (2012 – 2019) a Dušan Králik (od 2019), výtvarná teoretička Luba Belohradská, ktorá sa celoživotne venuje medaile, a ktorá celé dve desaťročia stála pri výstavných i sympoziálnych aktivitách Združenia, ako i kurátori NBS – Múzea mincí a medailí Magdaléna Kamhalová, Naďa Vitanovská Šeňová, Daniel Haas Kianička a stála delegátka FIDEM za Slovensko Erika Haas Kianičková.

Som rada, že i ja môžem – už po druhýkrát – vstúpiť do tohto krásneho príbehu medaily a vysloviť na prahu nového desaťročia želanie, aby slubné perspektívy Združenia nezdolal hrozivý príznak súčasnosti a aby vzájomný dialóg umelca a verejnosti, ktorý v priebehu dlhých stáročí medaila predstavovala, zostal i naďalej aktuálny a živý.

MÁRIA HORVÁTHOVÁ

medal design on ballads, using the cast bronze technique. Ondrej Ďurian creates unconventional, ethereal, expressive and emotional spatial compositions on the boundary between medal and small sculpture, using copper sheet and the technique of beating and hammering. In the past, the collection of medals by sculptor Juraj Sapara pushed the elements of meaning and expression of this genre to the boundary of free work in relief. Today, he reduces the volumes and lines of small sculptures beyond the bounds of the archetype, using abstract morphology in his latest struck medals.

Dušan Králik introduced an unconventional shape of the medal transposed into the spatial object. His meditative-philosophical medals are reflections on the nature of human acts, expressing his specific sculptural style and concept. New experimental approaches can be found in the works of other artists, the most striking being those based on assemblage. The artists use various materials, slate, glass, plastic and organic materials, different metals often in the form of found or prefabricated elements, but also more precious materials like gold or silver. These works are associated with the vision of the future, distant cosmic worlds, but also simple human emotions. The medals by Ján Korkoš display captivating strict symmetry and suggestive colours. Imrich Svitana draws on geometric-constructive elements and the symbolism of assembled details. Milan Lukáč inserts found metal objects into his medals, which often border on small sculpture, lending his works playfulness and gentle irony. Stanislav Kiča works with the technique of forging, welding and assemblage, using untreated single pieces, metal trays and particularly immediacy of painting in grading the depth and saturation of the patina of his poetic narratives. The concept of Jozef Barinka is remarkable. After a series of stone medals and small objects, he produced non-traditional square medals made of cardboard, created by layering geometric elements in relief.

The Slovak Art Medal Society was established thirty years ago. Today, nobody doubts its success on the domestic and international art medal scene. The artists and their works certainly deserve the credit. However, it is impossible not to mention those who founded this Society, chaired it for years and professionally guaranteed its activities. Presidents Mária Polláková (1990 – 1994), Drahomír Zobek (1994 – 2004), Ivan Řehák (2004 – 2012), Gabriela Gáspárová-Illéšová (2012 – 2019) and Dušan Králik (since 2019), art theorist Luba Belohradská, involved in the exhibition and symposium activities of the Slovak Art Medal Society for twenty years, and curators of the NBS – Museum of Coins and Medals Magdaléna Kamhalová, Naďa Vitanovská Šeňová, Daniel Haas Kianička and the Slovak delegate to the FIDEM, Erika Haas Kianičková.

It is my pleasure that I can participate in this beautiful story of the medal for the second time and express a wish on the threshold of a new decade to enhance the prospects of this promising Society and protect it from the menace of today. May the communication between the artist and the public, represented by the medal over the centuries, continue.

MÁRIA HORVÁTHOVÁ

JOZEF BARINKA
ROZÁLIA DARÁZSOVÁ
ALOJZ DRAHOŠ
VLADIMÍR DURBÁK
EVA DUŠENKOVÁ
ONDREJ ĎURIAN
GABRIELA GÁSPÁROVÁ-ILLÉŠOVÁ
EVA HARMADYOVÁ
MIROSLAV HRIC
PAVEL KÁROLY
JÁN KORKOŠ
MILAN KOŽUCH
DUŠAN KRÁLIK
MILAN LUKÁČ
KLIMENT MITURA
ŠTEFAN NOVOTNÝ
MÁRIA POLDAUFOVÁ
MARIÁN POLONSKÝ
BRANISLAV RÓNAI
MIROSLAV RÓNAI
JURAJ SAPARA
LADISLAVA SNOPKOVÁ
IMRICH SVITANA
ALEXANDER VIKÁ

HOSTIA ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

MILAN STRUHÁRIK
STANISLAV KIČA

Jozef Barinka

Narodil sa 15. januára 1944 v Sasinkove. V rokoch 1958 – 1962 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, na oddelení drevorezby u Ludwika Korkoša a v rokoch 1962 – 1968 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, v prípravke u prof. Fraňa Štefunku a na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Jozefa Kostku. V rokoch 1969 – 2018 pôsobil ako pedagóg, od roku 1988 ako docent na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave a v rokoch 2001 – 2012 na Akadémii výtvarných umení v Banskej Bystrici.

Žije v Bratislave a venuje sa sochárskej tvorbe, medaile, kresbe i keramike a je autorom mnohých monumentálnych realizácií. Je členom Združenia Art club 60 + 8 a Združenia medailérov Slovenska. Svoje diela prezentoval na početných autorských i kolektívnych výstavách doma i v zahraničí a na medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM. Je nositeľom viacerých ocenení najmä vo výtvarných súťažiach.

Kontakt
Prokopova 32, 851 01 Bratislava
Tel.: 00421 948 869 409,
jbarinka@gmail.com

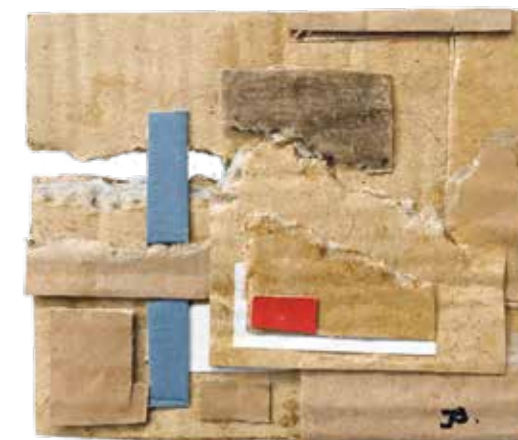
Pohľad zhora. 2019. Kameň. 120 x 140 mm

Z hlbín. 2016. Kameň. 80 x 70 mm

Jozef Barinka je mimoriadne kreatívny autor a jednotlivé umelecké žánre sa v jeho tvorbe vyvíjajú kontinuálne. Vo svojej sochárskej tvorbe sa postupne dostal od poetických a farebne citlivých reliéfnych prác ku skomorným sochárskym objektom vznikajúcim lámaním, štiepaním a opätovným skladaním hrubo opracovaných úlomkov prírodného kameňa, ktorý vo svojej rudimentárnosti, zdôraznenej ojedinelým farebným akcentom je akoby nositeľom genia loci i interpretom autorových najvnútornejších pocitov. Obdobným spôsobom sa vyvíjajú i jeho aktivity v oblasti kresby, kde od klasických polôh postupne prechádza k reliéfny kolážam a až asamblážam z lepeniek a kartónov s prírodnou, no veľmi sugestívnou farebnosťou.

Medailérskej tvorbe sa Jozef Barinka venuje od konca sedemdesiatych rokov. Jeho rané diela s reliéfne koncipovanou figurálnou kompozíciou boli motivované športovou tematikou, výkonmi i osobnosťami športu. Možno povedať, že bol jedným z prvých, kto sa tejto téme venoval a neskôr ju rozvinul i vo svojej dizajnerskej a monumentálnej tvorbe ako autor športových trofejí, pohárov i rozmanitých pamätníkov. Paralelne so športovými témami sa v Barinkových dielach z konca osemdesiatych rokov objavovali i sugestívne, emotívne poňaté postavy pútnikov, hudobné motívy i nočné slávnosti jemne modelované v nepravidelných plochách medailí.

Prihliadnuc na jeho voľnú sochársku tvorbu a kresbu je celkom prirodzené, že aj ako medailér v priebehu ďalších rokov upustil od realistického figurálneho prejavu. Obchádzajúc zákonitosti tvorby klasickej medaily prešiel do polôh expresívnej abstrakcie a už začiatkom deväťdesiatych rokov predstavil kolekciu dramaticky, ale i dynamicky pôsobiacich medailí s neurčitými tvarmi, ktoré skrčencami, vrásnením, stekáním i kvapkami pripomínajúcimi roztavený kov evokovali pocit ohrozenia a nebezpečenstva. Tento postupný prechod od expresívnych polôh až ku geometrickej abstrakcii sa prejavil v nepravidelných formách, perforáciách i použití asamblážnych prvkov, ale najmä nových netradičných materiálov. Namiesto bronzu, cínu, olova, hliníka či terakoty sa sústredil na prírodný kameň a nakoniec na papierovú hmotu. Vo svojich najnovších Mostoch sa inšpiruje najmä svojou kresbovou tvorbou a vytvára netradičnú štvorhrannú medailu, ktorá vzniká vrstvením geometrických prvkov, striedajúc reliéfne plochy s perforáciami a farebnými akcentmi. ■

Spájanie – Mosty I. – IV. 2020. Kartón. 70 x 80 mm

Rozália Darázsová

Narodila sa 9. októbra 1948 v Hurbanove. Študovala v Bratislave, v rokoch 1964 – 1968 na Strednej škole umeleckého priemyslu, na oddelení rezbárstva u Ludwika Korkoša a v rokoch 1970 – 1976 na Vysokej škole výtvarných umení, v prípravke prof. Jána Kulicha a na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša.

Žije v Hurbanove a venuje sa reliéfnemu sochárstvu a medailárskej tvorbe, zároveň v rokoch 1979 – 2013 pôsobila ako výtvarná pedagogička, z toho od roku 1985 ako riaditeľka Základnej umeleckej školy v Hurbanove. Je členkou Združenia medailérov Slovenska a Asociácie výtvarných umelcov Slovenska a svoje diela predstavila na mnohých samostatných i kolektívnych výstavách na Slovensku i v zahraničí, najmä na medzinárodných výstavách v rámci FIDEM.

Kontakt
Komárňanská 113, 974 01 Hurbanovo
Tel.: 00421 905 976 755
rozalia.darazs@gmail.com

Fauni. Z cyklu Listy zo skicára. 2017. Liaty bronz. ø 120 mm

Nočný príbeh. Z cyklu Listy zo skicára. 2017. Liaty bronz. 115 x 120 mm

Rozália Darázsová sa v duchu najlepších tradícií Pribišovej reliéfnjej špeciálky venuje predovšetkým komornej sochárskej tvorbe, realizovanej až na malé výnimky v technike bronzu. Je autorkou množstva reliéfov, pamätných a portrétnych tabúl, historických i novodobých erbov, znakov, rektorských insígnií, ale najmä medailí. V ranej tvorbe ju inšpirovali predovšetkým prírodné, zvieracie a vesmírne motívy, ktoré spracúvala so značnou dávkou fantázie a poetiky, smerujúc často ku krehkým hraniciam abstrakcie a k využitiu farebných akcentov a patín, prepožičiavajúcich jej reliéfnym kompozíciám až snovú atmosféru. Pozoruhodná bola i séria prác z cirkusového prostredia s krehkými a balansujúcimi postavami klaunov a povrazolezcov z konca sedemdesiatych rokov. O dva a pol desaťročia neskôr sa k tejto atraktívnej téme znova vrátila v cykle rozmernejších medailí Krajné prípady, kde rôznymi výsekmi a posunmi pozoruhodným spôsobom deštruovala klasický tvar medailí a pôvodne anonymným tvárom akrobatov vtlačila charakteristické črty.

Podobným spôsobom sa niekoľkokrát vrátila i k citlivým témam ticha, ľudskej samoty, ba až ohrozenia, kde využila éterické, anatomicky dokonale vypracované a krásne nahé ľudské postavy vznášajúce sa v tajomnom neznámom priestore na vyjadrenie hlboko intímnych ľudských pocitov.

Jej neskoršie práce, najmä pamätné a príležitostné medaily už vykazujú realistejšiu formu a razantnejší rukopis, ako aj tesnejšiu nadväznosť na konkrétne zadané témy, či podriadenie sa pravidlám dobovej i súčasnej heraldiky, ktorej sa programovo a na odbornej úrovni venuje.

Najnovšia voľná medailárska tvorba Rozálie Darázsovej sa však vyvíja v iných dimenziách, ktoré najmä v poslednom desaťročí predstavila v rozsiahlom cykle tajuplných a metaforických príbehov. Dala im príznačný a veľavravný názov Listy zo skicára. V klasických okrúhlych či štvorcových medailách s nízkym reliéfom v nich interpretuje na anonymnom pozadí s opakujúcim sa motívom vytrhnutých stránok z diára tajomné správy o stave sveta, ale i o neprebádaných zákutiach ľudskej duše, pretavené vlastnou fantáziou a kreativitou.

Darázsovej súkromné mytológie plné mýtických zvierat, antických profilov, masiek i podivuhodných vecí, mechanizmov, neskutočných príšeriek i mnohovýznamových symbolov pripomínajú vzrušujúci a neprebádaný svet z obrazov Hieronyma Boscha. Prelínanie zvieracích i ľudských postáv vznášajúcich sa v priestore a poletujúcich medzi fragmentmi stromov, rastlín a kvetov evokuje pocit nezvratnosti osudu a vyvoláva v divákovi nástojčivý dojem tajomného dejá vu. Je to magické zastavenie sa času a zachytenie nepolapiteľného a prchavého okamihu, ktoré stopy dlho rezonujú v každom z nás. ■

Klaun. Z cyklu Listy zo skicára. 2017. Liaty bronz. ø 140 mm

Dionýzos. Z cyklu Listy zo skicára. 2017. Liaty bronz. ø 150 mm

Alojz Drahoš

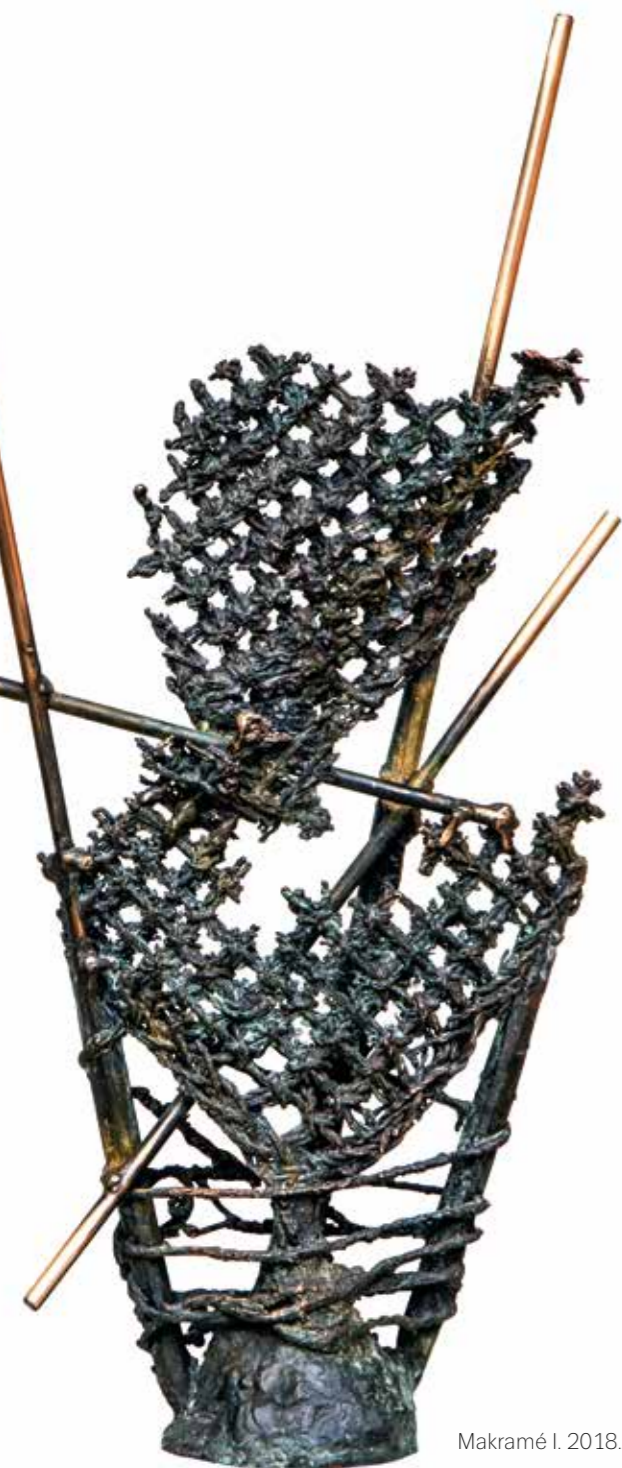

Narodil sa 11. apríla 1954 v Zohore. Študoval v Bratislave v rokoch 1969 – 1973 na Strednej škole umeleckého priemyslu, odbor drevorezba u Ludwika Korškoša a v rokoch 1975 – 1981 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Jána Kulicha. V roku 1980 sa zúčastnil na študijnom pobyte na Accademia di Belle Arti Pietro Vannucci v Perugii. V rokoch 1982 – 1990 pôsobil ako pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení a od roku 1992 na Katedre výtvarnej výchovy, na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (od roku 2008 do októbra 2020 ako jej vedúci).

V roku 1981 získal Cena Martina Benku, v roku 2003 tretiu cenu v celoštátnej medailárskej súťaži k 60. výročiu oslobodenia, v roku 2011 získal Identifikačný kód Slovenska a v roku 2014 prvé miesto v medzinárodnej súťaži na návrh Ceny SVU pre 9. ročník Medzinárodného bienále kresby v Plzni. V roku 2011 sa zúčastnil na XI. medzinárodnom sympóziu medailí v Kremnici.

Žije a tvorí v Zohore a v Bratislave. Venuje sa komornej i monumentálnej plastike, reliéfnej a medailárskej tvorbe a kresbe. Svoje diela vystavoval na mnohých individuálnych a kolektívnych výstavách na Slovensku i v zahraničí, ako aj na medzinárodných výstavách v rámci kongresov FIDEM.

Kontakt
Lozornianska 25, 900 51 Zohor
Tel.: 00421 949 719 797
drahosalozj@yahoo.com
www.drahos.sk

Makramé I. 2018. Bronz. v. 575 mm

Kam kráčaš? 2019. Liate a brúsené sklo. 260 x 300 x 140 mm

Ecoštruktúra I. – III. 2020. Liaty bronz
96 x 92 mm

Alojz Drahoš je sochár so širokospektrálnym záberom a mimoriadnym rozsahom tvorby. Svoje diela realizuje v dreve, bronz, epoxide i v liatom skle, ovláda mnohé techniky, ktoré často kombinuje, a v tomto smere sa nevyhýba ani experimentom. Jeho tvorbu charakterizuje expresívny rukopis, dynamická kompozičná schéma i schopnosť abstrahovania tvarov a foriem až za hranice reality. Námetová škála jeho diel obsiahne reálny i pocitový svet súčasného človeka, dotýka sa problematiky prírodného prostredia, ale i tém hudobných a literárnych. Jeho voľná sochárska tvorba je bezprostredne prepojená i s jeho medailárskym programom a spolusúvisiacimi aktivitami.

Alojz Drahoš je autorom mnohých pamätných tabúľ, vyznamenaní a vysokoškolských insígnií. Zároveň je autorom viacerých pamätných medailí realizovaných pre štátne inštitúcie, v ktorých kreatívne varioval ich klasickú podobu. Jeho voľná medailárska tvorba sa však pohybuje v iných dimenziách a prináša mnohé netradičné formy a postupy.

V polovici osemdesiatych rokov modeluje Alojz Drahoš prvé voľné medaily, ktoré nadväzujú na jeho komornú sochársku tvorbu a ich tvaroslovie smeruje od realistických portrétnych prejavov až k značne abstrahovaným formám vo vysokom reliéfe. Táto inklinácia k abstrakcii pretrváva i v deväťdesiatych rokoch, hoci v náznakovitých obrysoch a fragmentoch postáv a rozmanitých detailov možno tušiť už pevnejšie väzby s realitou. Diela z tohto obdobia majú nepravidelné obrysy a fragmentmi rozmanitých tvarov značne presahujú hranice obrazovej plochy. Ich výrazovú presvedčivosť umocňuje expresívne tvaroslovie, ktoré siaha od mäkkej a zvlnenej línie až ku kubistickej štylizácii tvarov, striedanie negatívnych a pozitívnych objemov, či vrstvenie kovu na spôsob asambláže. Obsahový náboj týchto diel vyjadruje rozmanité životné situácie, no najmä vnútorné pocity a nálady.

Po prelome storočia sa Drahošov prejav vykryštalizoval do výraznej figurálnej podoby a jeho sochársky poňaté postavy vystupujú vo vysokom reliéfe z hladkej plochy pozadia. Protikladom týchto tvarovo jasne formulovaných diel sú masívnejšie a kompaktné medaily s nízkym reliéfom, ktoré prelínaním dekoratívnych i štylizovaných figurálnych prvkov a jemných symbolov prechádzajú do poeticko-meditatívnych polôh. Ich výrazovosť sa ďalej stupňuje v dielach inšpirovaných prírodným prostredím, kde sa objavujú rozmanité štruktúry a jasné náznaky deštrukcie, perforácie, vrstvenia i vrásnenia. Sú to kompozície s netradičnými tvarmi, nadväzujúce na aktuálne tendencie autorovej sochárskej tvorby. Pokračujúc v tomto paralelnom procese prelínania, modeluje autor v polovici druhého desaťročia kolekciu medailí, kde sa nosným materiálom stáva sklo. Technikou odlievaného a brúseného skla Alojz Drahoš realizuje svoje nepravidelné štvorhranné medaily, ktorým dal symbolický názov Okná. Optické vlastnosti skla uvoľňujú vnútornú energiu a vdychujú život reliéfnemu povrchu, v ktorom sú zatavené znaky a poloabstraktné tvary i siluety postáv. Vo svojich najnovších dielach sa Alojz Drahoš znova vracia k hutnému kompaktnému tvaru a maximálnemu účinku vysokého reliéfu v podobe zhluku vlniacich sa a prepletených „organických foriem“, ktoré vo svojom expresívnom a dramatickom rukopise evokujú ekologickú nestabilitu našej planéty. ■

Odras vertikály. 2019. Liate a brúsené sklo,
kameň. v. 390 mm

Štruktúra. 2019. Liate a brúsené sklo,
kameň. v. 420 mm

Vladimír Durbák

Narodil sa 5. januára 1953 v Kremnici, kde v rokoch 1968 – 1972 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu, odbor umelecké kováčstvo u Milana Ormandíka. V rokoch 1972 – 1978 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Jána Kulicha a prof. Ladislava Snopka. Žije v Bratislave a venuje sa komornej plastike, reliéfu, medailérskej tvorbe, kresbe, malbe a keramike. V rokoch 1978 – 1990 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení a v rokoch 1990 – 2012 na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1984 bol na študijnom pobyte na Accademia di Belle Arti Pietro Vannucci v Perugii a v roku 1988 na Akadémii výtvarných umení v Aténach. V roku 1976 získal Cenu VŠVU, v roku 1978 Cenu Martina Benku a v roku 1985 Cenu Slovenského fondu výtvarných umení. Svoje diela predstavil na mnohých samostatných výstavách i kolektívnych prezentáciách, ako i na medzinárodných výstavách FIDEM.

Kontakt
Gusevova 7, 821 09 Bratislava
Tel.: 00421 905 757 424
durbak.vladimir@gmail.com
www.vladimir.durbak.sk

Vladimír Durbák má neobyčajne široký tvorivý záber, ktorý nadobúda presvedčivé podoby v každej z disciplín, akým sa venoval. Ak sa sústredíme na jeho reliéfy, komorné plastiky a medailérsku tvorbu, nájdeme rozsiahle súbory diel, ktoré navzájom súvisia a po formálnej i myšlienkovvej osi sa navzájom prelínajú a dopĺňajú. Sú to diela zväčša realizované v bronz, spočiatku v blokových uzavretých objemoch, neskôr však v spontánnejších formách s tajuplným poeticko-imaginatívnym podtextom, v ktorom sa prelína reálny svet s fantazijnými, ba až surrealistickými prvkami a jemné línie a plynulé objemy s geometrickým rastrom. Je to uzavretý svet, v ktorom nájdeme postavy, tváre i profily, ale i stély, veže a iné architektonické fragmenty.

Durbákova medailérska tvorba vzniká v podobných intenciách. Východiskom bol nízky reliéf a obrysová línia, postupne pribúdali bohatšie objemy vyplňajúce klasické i atypické tvary jeho medailí, často s presahom do priestoru. Kompozícia i rozmanité štruktúry mriežok a sietí umocňujú pocit pohybu a vnútorného života autorových diel. Ich diapazón sa v posledných rokoch rozšíril aj o nekonvenčné priestorové kompozície, v ktorých s geometrickou pravidelnosťou umiestňuje autor rozmanité, i organické prvky, na vodorovnej ploche „bitevného poľa“.

Témy Durbákových medailí sa v priamej interpretácii i v metaforických podobách dotýkajú antickej mytológie i sakrálnych a starozákonných príbehov. Sú inšpirované významnými osobnosťami svetového umenia a známymi architektonickými solitérmi, prinášajú autoportréty a portréty rodiny i ľudí z najbližšieho okolia, no a nakoniec sú to uzavreté cykly so symbolickými, často nadčasovými posolstvami minulosti i budúcnosti.

Takéto magické odkazy nachádzame už v kolekcii medailí z polovice deväťdesiatych rokov, kde v nízkom reliéfe a bohatých štruktúrach zobrazuje autor veľkoryso koncipované a tajuplné postavy mimozemšťanov i mocných vládcov dávnych civilizácií. Začiatkom druhého desaťročia Durbákov vnútorný svet predstáv, snov a túžob, ktorý bol zdaniho vtesnaný do ohraničeného priestoru štyroch stien, rúca svoje bariéry a otvára pohľad do sveta umenia i neočakávaných zážitkov z preletov nad ríšou fantázie. Tieto netradičné medaily s nepravidelnými tvarmi, kam premietol na plochu dokonalú ilúziu priestoru, inšpirovali autora i v jeho najnovšej tvorbe, ktorá dostala podobu priestorových kompozícií evokujúcich pocit otvorenej knihy či divadelnej scény, kde sa na pozadí jednoduchej, no pôsobivej architektúry, využívajúcej dimenziu optického efektu leštených plôch a reliéfnych detailov postáv odohrávajú dramatické príbehy, prepájajúce históriu s dňom. ■

Otvorený priestor – koncentrácia. 2020. Liaty bronz
130 x 116 x 105 mm

Mystický priestor. 2020. Liaty bronz. 175 x 140 x 170 mm

Meditácia II. 2019. Liaty bronz. 85 x 102 x 85 mm

Otvorený priestor – identita. 2020. Liaty bronz
100 x 115 x 95 mm

Eva Dušenková

Narodila sa 28. júla 1947 v Selciach pri Banskej Bystrici. V rokoch 1966 – 1971 študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, odbor výtvarná výchova absolvovala u Júliusa Machaja. Rigoróznou prácu na tému Slovenská medaila XX. storočia obhájila na Filozofickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci. V rokoch 1971 – 1978 a 1990 – 1996 pôsobila ako vysokoškolská pedagogička na Pedagogickej fakulte Prešovskej univerzity a v rokoch 1996 – 2014 na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity a na Inštitúte estetiky a vied o umení. V roku 2008 bola habilitovaná za docentku na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v odbore všeobecné dejiny.

Žije a tvorí v Prešove. Venuje sa komornej plastike, reliéfu, medailérskej tvorbe, histórii umenia a výskumu historickej architektúry. Je autorkou viacerých umenovedných publikácií (Slovenská medaila, 2007) ako i prác v odbore ochrany a výskumu kultúrneho dedičstva na Slovensku (Renesančné kaštiele v Šarišskej stolici, 2007). V rokoch 1985 – 1987 bola kurátorkou Medzinárodného sochárskeho sympózia vo Vyšných Ružbachoch a neskôr i kurátorkou mnohých domácich a zahraničných výstav. Svoje vlastné diela prezentovala na výstavách združenia NOVUS, Združenia medailérov Slovenska a od roku 2000 i na medzinárodných prehliadkach FIDEM. V roku 1992 získala ocenenie na výstave drobnej plastiky a objektu v Suntory Museum of Art v Tokiu a v roku 1993 odmenu v súťaži Národnej banky Slovenska, na prvú mincu Slovenskej republiky.

Kontakt
dusenkova.eva@gmail.com

Vivat Terra III. 2020
Liaty strieborný cín, farba
150 x 150 mm

Vivat Terra II. 2020
Liaty strieborný cín, farba
145 x 145 mm

Jej prvé medaily vznikali začiatkom sedemdesiatych rokov ako veľmi osobné poeticko-emotívne vyznania a oslava života. Stromy, les, ticho, vtáčie hniezda to boli prvé, prírodným prostredím a životom inšpirované diela začínajúcej medailérky, ktoré už naznačili trvalú a jasnú obsahovú líniu jej ďalšej tvorby. Realistické tvaroslovie, mäkká modelácia objemov a celoplošné pojednanie týchto klasických medailí liatych v hydronáliu však v priebehu rokov ustúpili premyslenejším kompozíciám so zreteľným diagonálnym rytmom a bohatými plastickými štruktúrami na čistom neutrálnom pozadí. Koncom osemdesiatych rokov vzniká Dušenkovej kolekcia Ecce homo, kde sa už objavujú nespochybniteľné znaky abstrakcie, náznakovité obrysy postáv v dojímavom geste utrpenia a symbolické akcenty vkladanej fragmentov z terakoty, ktoré vystupujú z ohraničenej plochy tradičného štvorca.

Po prelome storočia táto tendencia ešte silnie v dielach s biblickými motívmi, kde autorka rozohráva kontrast dominantných prvkov ikonických veží s jemnejšími a subtilnejšie modelovanými náznakmi a fragmentmi reality. Z tohto obdobia pochádza i veľmi emotívny a krehký triptych A kamene rozkvitli, kde už Dušenková jasne zadefinovala svoj minimalistický rukopis, zmysel pre detail a rytmus opakujúcich sa prvkov, ale aj cit pre jemný kontrast meňavých a tajomných leskov kovov a vkladanej farebných akcentov, ktoré nájdeme i v jej tvorbe z druhého desaťročia. Tu k modelácii na plochu a geometrickej štylizácii prvkov pridáva okrem farebných akcentov i prvky asamblážne v podobe reálnych zápaliek a ich pomyselných stôp. Vanitas vanitatum et omnia vanitas je teda nielen ďalší biblický námiet, ktorý núti k zamysleniu, a v ktorom sa prelína pradávna pravda so súčasnou realitou, ale i ďalšie rozšírenie výrazovej škály a obohatenie rukopisných prvkov.

Najnovšie medaily Evy Dušenkovej prinášajú v magickej súhre krehkých tvarov, dominantných farebných plôch a jemnej reliéfnej kresby pocit uvoľnenia, pokoja a slnečného jasu. Je to vyjadrenie jej priorít, o ktorých sama hovorí: „Medailu vnímam ako svojbytné umelecké dielo, so silnou intelektuálnou a emocionálnou výpoveďou. Pokúšam sa o umeleckú interpretáciu svojich tém spôsobom, ktorý by vyjadril relativitu ľudskej existencie, a evokoval zároveň i pocit nádeje.“ ■

Vanitas vanitatum et omnia vanitas III. – IV. 2015 – 2017. Liaty strieborný cín a asambláž. 150 x 150 mm

Ondrej Ďurian

Narodil sa 10. septembra 1951 v Nevoľnom pri Kremnici. V rokoch 1967 – 1971 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, odbor zlatníctvo a strieborníctvo u Milana Ormandíka a Karola Baróna a v rokoch 1971 – 1976 na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, odbor slovenský jazyk – výtvarná výchova u sochára Františka Patočku. Po ukončení štúdií sa vrátil do Kremnice, kde žije dodnes a kde v rokoch 1976 – 2018 pôsobil na Strednej škole umeleckého priemyslu ako stredoškolský profesor so špecializáciou pre odbor zlatníctvo a strieborníctvo.

Ako člen združenia šperkárov Aura sa spočiatku venoval šperkárstvu a v roku 2005 získal zlatú a bronzovú medailu v národnej súťaži Tahitian Pearl Trophy Slovakia a v roku 2006 striebornú medailu v medzinárodnej súťaži Tahitian Pearl Trophy International v Bazileji. Zúčastnil sa na ôsmich ročníkoch medzinárodného šperkárskoho sympózia v Kremnici a vystavoval na mnohých individuálnych i kolektívnych výstavách, ako i na výstavách Združenia medailérov Slovenska, ktorého je členom. Po prelome storočia si začal, ako sám udáva, plniť svoj celoživotný sen a do popredia jeho záujmov sa dostala komorná sochárska tvorba, reliéf a medaila. Je aj autorom mnohých insignií, žeziel, reťazí, rozmanitých ocenení i liturgických predmetov, krížov a relikviárov.

Kontakt
J. Horvátha 904/ 38, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 905785 638
ondrej.durian@gmail.com

Cesta. 2020. Tepaná a kovaná meď
340 x 300 x 180 mm

Svoje komorné plastiky, objekty a reliéfy tvorí z medi, mosadze, prípadne i striebra technikou tepania, kovania a ohýbania. V drobných figurálnych kompozíciách využíva jednoduché a tradičné postupy tvarovania nahriateho kovu strihaním, stáčaním, tepaním a naklepávaním zväčša jedinej kovovej platne, z ktorej vznikajú fascinujúce postavy ľudí i zvierat, fantastické bytosti z iných svetov, hlavy a fragmenty tiel, ale i hrozivé prízraky a amorfné objekty. Akoby jedným dychom Ondrej Ďurian modeluje chvejúce sa svaly a kožu zvierat, ľudské telá a zároveň i drapériu, ktorá sa s nimi v priestore vznáša. Vytvára bizarné tvary a siluety, realistické až surrealistické, plné života a pohybu, vyžarujúce neuveriteľné fluidum ľahkosti, ale i osudovosti.

Ďurianove medaily a plastiky vznikajú podobnou technikou tepanej medi, ktorá mu umožňuje dosahovať veľmi emotívne a expresívne účinky. Jeho diela zo začiatku milénia oslovujú najmä pozoruhodnou povrchovou textúrou vytváranou samotným materiálom, do ktorého autor zasahuje ryhami, vrásnením, strihaním i dlhými rezmí. Takto deštruované matérie a „ranené“ textúry evokujú osudovosť a pocit, akoby jeho medaily niesli pečať mystických prvkov stredovekej alchémie, ktorá divákovi otvára skryté významy a posolstvá.

Na konci prvého desaťročia i neskôr nachádzame okrem metaforicky poňatých, tvarovo nepravidelných kompozícií personifikujúcich zvlnenú krajinu v podobe ženských ňadier, a okrem štylizovaných tvárí aj bezprostrednejšie väzby na jeho komorný sochársky prejav.

Zaujme najmä kolekcia štvorhranných kompozícií s mimoriadne nástojčivým protivojnovým akcentom. Vysoké figurálne reliéfy evokujúce dojem poddajných drapérií, kopírujúcich fragmenty tiel ukrytých v bohatých záhyboch, pripomínajú rané práce Alberta Burryho so zvlnenou a skrčenou plastickou fóliou. Niektoré z týchto diel smerujú až k hraniciam abstrakcie, zachovávajú si však prostredníctvom jasných znakov a symbolov krehkú väzbu s reálnym svetom. Vo svojej najnovšej tvorbe prináša Ďurian svojsky poňaté priestorovo koncipované solitéry, často aj s fragmentmi veršov na rozvíjatých drapériách, ktoré predstavujú hraničnú polohu tohto žánru a komornej figurálnej plastiky či objektu. ■

Fénix. 2020. Tepaná a kovaná meď
400 x 300 x 150 mm

Odchod. 2015. Tepaná a kovaná meď. 330 x 230 x 90 mm

Gabriela Gáspárová - Illéšová

Narodila sa 19. apríla 1952 v Nitre, kde v rokoch 1970 – 1971 študovala na Pedagogickej fakulte. V rokoch 1971 – 1977 študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, u prof. Jána Kulicha a na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša. Od roku 1982 pôsobí ako vysokoškolská pedagogička na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, aktuálne, v Ústave výtvarnej tvorby a multimédií. V roku 1996 bola habilitovaná za docentku na Vysokej škole výtvarných umení v odbore sochárstvo.

V roku 1979 získala Čestné uznanie na XVIII. kongrese FIDEM v Lisabone, v roku 1990 Striebornú plaketu na IX. Biennale Internazionale del Bronzetto Dantesca v Ravenne a v roku 1993 získala 3. cenu za liatu medailu na III. medzinárodnom kvadrienále medailí v Kremnici.

V roku 2003 dostala Čestné uznanie – Veľkú cenu (Honorable Mention – Great Prize) na 3th International Biennial of Contemporary Medal v portugalskom Seixale. Zúčastnila sa na početných domácich i medzinárodných sympóziách a workshopoch (Maďarsko, Fínsko, Holandsko, Nemecko, Česko, Portugalsko, Francúzsko, Bulharsko), vystavovala na mnohých individuálnych i kolektívnych výstavách doma i v zahraničí a zároveň mnohé projekty aj iniciovala.

Žije v Bratislave a venuje sa komornému sochárstvu, medaile, objektu i realizáciám do architektúry. V rokoch 2012 – 2018 bola predsedníčkou a v 2019 zastupujúcou predsedníčkou Združenia medailérov Slovenska. Je členkou a stálou vicedelegátkou FIDEM za Slovensko a pravidelne sa zúčastňuje na kongresoch i výstavách tejto medzinárodnej organizácie.

Chaos 020. 2020. Liaty bronz
145 x 145 mm

Gabrielu Gáspárovú-Illéšovú viacerí nazvali prvou dámou slovenskej komornej sochárskej tvorby. Bez akéhokoľvek nadsadenia možno povedať, že v oblasti medailérstva dnes prvou dámou skutočne je. Jej jedinečný prínos do tohto umeleckého žánru je nespochybniteľný a úspechy na medzinárodnej scéne to i dostatočne dokumentujú. Jej diela sú výsostne autentické a vo svojej úprimnosti a spontánnosti výpovede naozaj jedinečné. Pozoruhodná je i skutočnosť, že spomínané atribúty možno použiť na ktorýkoľvek z uvedených žánrov, a že tie sa v jej tvorbe navzájom prelínajú, niekedy splyývajú a navzájom sa prekrývajú a neraz presiahnu i všeobecne definované hranice, smerujúc do sféry iných priestorových disciplín.

Komorná sochárska tvorba Gabriely Gáspárovej-Illéšovej prináša na slovenskú výtvarnú scénu neobyčajne emotívny, poeticko-meditatívny a najmä pôvodný autorský koncept, jadrom ktorého je autentická výpoveď o vnútornom pocitovom svete súčasného človeka a o intenzívnom prežívaní každého okamihu života. Jej diela by sme mohli výstižne nazvať „správou o stave ľudskej duše“.

Z pohľadu výrazovej interpretácie autorka ťaží z kompozičnej originality, ktorá sa vymyká zaužívaným schémam, z bravúrne zvládnutého reliéfu, zo zmyslu pre perspektívne skratky, ale i detail a z citu pre povrchovú úpravu, patinu, prípadne ojedinelý farebný akcent. Sama zvláda techniku odlievania do strateného vosku, čo jej umožňuje vtačiť komornejším dielam „autorskú“ pečať autenticity. Najpreferovanejším materiálom, v ktorom tvorí, je bronz, cín a hydronárium, ojedinele i vzácnejšie kovy. Svoje drobné solitéry občas komponuje na vertikálne sklenené platne, fragmenty kameňov alebo bridlíc, čím ich vlastne posúva do sféry inštalácie alebo objektu. Námetom jej diel sú ľudské postavy a ich torzá, portréty a vybrané druhy živočíšnej ríše, ako žaby, mravce, netopiere, komáre.

Aj keď v jej tvorbe nájdeme množstvo skvelo stvárnených klasických medailí k rôznym pamätným udalostiam, ktoré nás uchvátia originalitou kompozície i rukopisu, výpovednou naliehavosťou a nezameniteľnou poetickou rečou symbolov a metafor, prvoradý je predovšetkým jej významný vklad do modernej a neformálnej podoby slovenskej medaily, už niekoľko desiatok rokov kontinuálny a prinášajúci vždy nové a nové podnety. Autorka patrí k tým, čo vedome narúšajú kompaktný tvar medaily s výraznými presahmi figurálnych prvkov za hranice obrazovej plochy. Jemnú modeláciu realistických tvarov strieda s naturalistickými detailmi, ktoré vystupujú do priestoru. Pracuje s perforovanými povrchmi a prienkami, modeluje tajomné zákutia ako schránky ľudskej duše, ale i pevné rámy, ktoré však nedokážu uväzniť pravú podobu človeka, no a tiež prosté obrysy kaplniek, kde sa dajú s nádejou prečkať aj tie najhoršie časy. Nemožno spomenúť všetky pozoruhodné diela tejto vzrastom drobnej, no kreativitou nadčasovej osobnosti. A preto aspoň niektoré: rozsiahle kolekcie medailí zrkadliacich krehkosť bytia od narodenia cez dospievanie až k prvým samostatným krokom (Svet je môj, 1982), výstižné sochárske portréty (Sochári, 1983), výnimočné pocity bezradnej ženy pred osudovými rozhodnutiami (Nehovoriť. Nevidieť. Nepočuť, 1993), výkriky bezmocnosti (Nebo – peкло, 1998) ale aj prvé záchvevy nádeje (Živých zvolávam, 2009) a neuveriteľné ľudské víťazstvá (Astrobiologička MM, 2016). Jej diela, to sú ľudské príbehy, to je sám život. Tak ako ho prežívame v širokej škále pocitov radosti, šťastia, smútku, tragédií, ale i nádeje. ■

Genius loci L13 II. 2015. Liaty bronz. 100 x 100 mm

Genius loci L13 I. 2015. Liaty bronz. 100 x 100 mm

Astrobiologička I. Vo hviezdach. 2017
Sadra. 100 x 100 mm

Astrobiologička II. Sen MM. 2017
Liaty bronz. 100 x 100 mm

Astrobiologička III. Červená planéta. 2017
Corten a gravírovanie. 100 x 100 mm

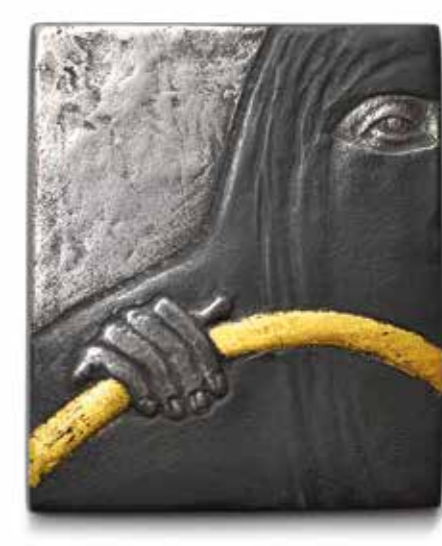
Eva Harmadyová

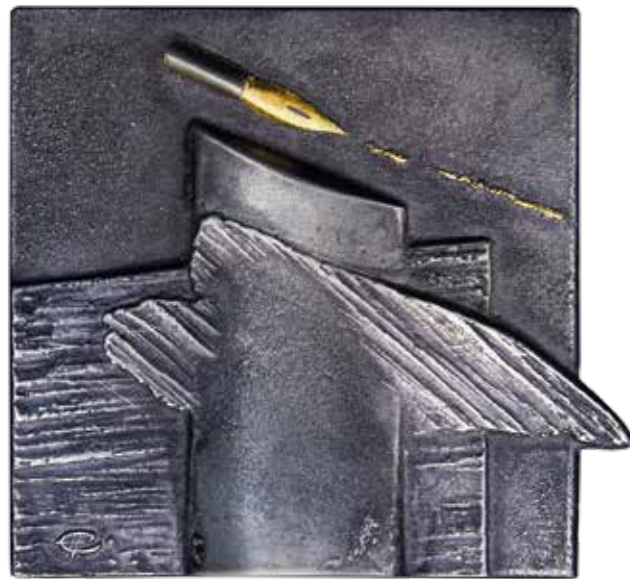
Narodila sa 29. marca 1962 v Trenčíne. V rokoch 1977 – 1981 študovala na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, na oddelení umeleckého odlievania kovov u Milana Ormandíka a Ondreja Ďuriana a v rokoch 1995 – 1999 na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, na katedre výtvarnej výchovy a tvorby u doc. Miroslava Nicza a Mariána Žilíka.

Žije v Novom Meste nad Váhom, kde od roku 1985 pôsobí ako pedagogička na Základnej umeleckej škole Juraja Kréna a paralelne sa venuje komornej plastike, reliéfu, šperku i medailérskej tvorbe. Svoje diela prezentovala na mnohých výstavách doma i v zahraničí, ako i v rámci výstav FIDEM. V roku 2004 získala Mimoriadnu cenu na medzinárodnej výstave Határok és határesetek az éremművészetben / Hranice a hraničné prípady medailérstva v Budapešti a v roku 2008 Čestnú cenu na 5th International Biennial of Contemporary Medal v Seixale v Portugalsku. Je členkou Združenia medailérov Slovenska i združenia AURA.

Kontakt
Obrancov mieru 3
915 01 Nové Mesto nad Váhom
Tel.: 00421 905 826 493
eva.harmady@gmail.com
www.evaharmady.com

Saudskoarabské ženy. Triptych. 2017. Liaty cín, oceľ, zlato. 70 x 60 mm
Pred rokom 2017. V septembri 2017. V júni 2018

All for Jan. 2019. Liaty cín, zlato. 110 x 115 mm

Môj domov. 2020. Liaty cín, oceľ.
80 x 150 mm

My sme svet. 2019. Liaty cín, oceľ, sklo
115 x 110 mm

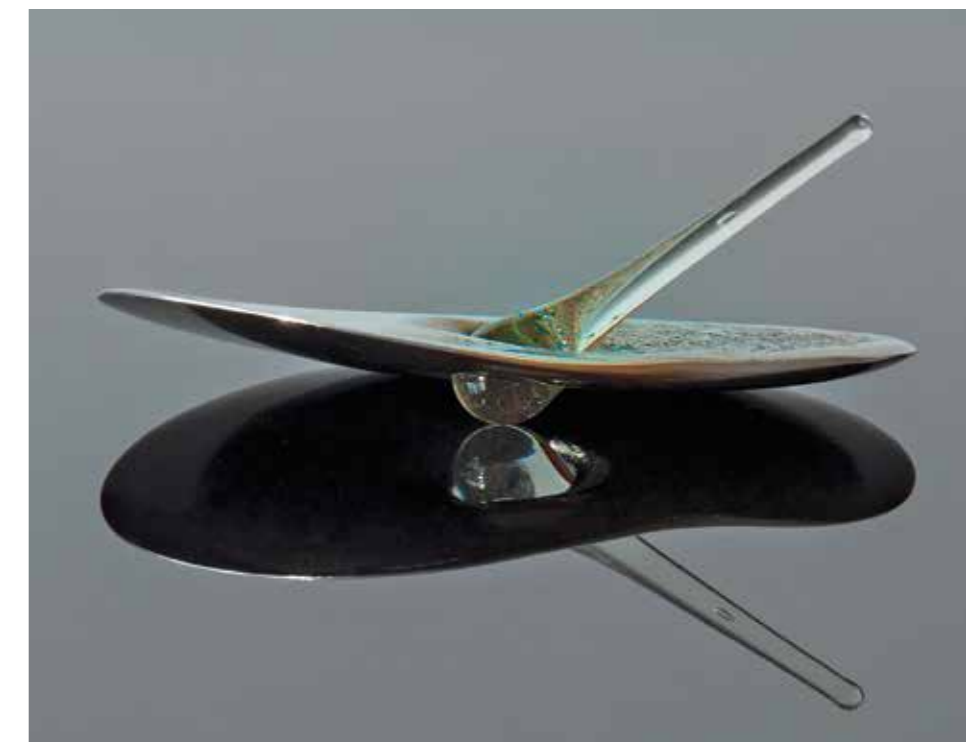
Evu Harmadyovú poznáme ako autorku s jedinečným citom pre klasické sochárske materiály, najmä kov, kameň a sporadicky i drevo. Využíva ich prirodzené danosti a odhaľujúc ich vnútornú energiu prináša veľmi citlivú emotívnu výpoveď vo všetkých umeleckých žánroch, ktorým sa venuje.

Sama modeluje, odlieva, cizeluje a patinuje svoje komorné reliéfy z cínu, bronzu, prípadne striebra, ktoré prezentuje v podobe závesného reliéfneho obrazu, často v kombinácii s drevom či ušľachtilým kameňom. Súčasťou jej sochárskeho rukopisu je využívanie kontrastu štruktúrnych, zvrásnených i leštených povrchov, ako aj striedanie štylizovaných figurálnych motívov a ich fragmentov s abstrahovanými, často geometrickými prvkami, ako kruh či trojuholník. Prítomnosť fragmentov tvárí, pier, rúk, ale i rastlinných a zvieracích detailov, ako i vesmírnych motívov má v jej dielach metaforický význam a prostredníctvom čitateľných symbolov umocňuje tajomnú poetiku a dáva divákovi priestor na meditáciu.

V podobných intenciách sa vyvíja i Harmadyovej tvorba v oblasti umeleckého šperku. I tu najradšej pracuje s kovom, využívajúc motívy kvapiek, stekajúcich pramienkov i vlákien, do siete ktorých vkladá polodrahokamy, sklo, ale i nájdené drobné predmety. Princíp asymetrie, kontrast hlbokého tieňa a lesku vystupujúcich plôch evokuje v autorkiných šperkoch tajomný pocit pohybu a vlastného vnútorného života.

Medailérska tvorba Evy Harmadyovej spája v sebe všetky aspekty jej tvorivých aktivít. Patričnú dávku poetiky a metaforicko-meditatívneho zámeru, zmysluplný výber symbolických prvkov a niekedy i istú mieru sarkazmu, irónie a vtipu. Aj tu nachádzame striedanie figurálnych fragmentov s geometrickými tvarmi i abstrahovanými prvkami, a hlavne vedomé opúšťanie kánonov a zaužívaných princípov týkajúcich sa formátu i členenia obrazovej plochy.

Z hľadiska materiálu prevažuje bronz, prípadne cín, objavuje sa i farebný akcent či drobný detail a rozmanité industriálne prvky vo forme asambláže, ktorá sa stáva pointou i obsahovým „nábojom“ niektorých spoločensky vysoko angažovaných diel, prekračujúcich svojím významom rámec našej krajiny. Ich protikladom je výsostne citlivá tematika rodiny, domova a lásky, ktorá v autorkinej interpretácii dostáva podobu emotívnych ľudských príbehov. ■

Posledná kvapka. 2014 – 2016. Liaty cín, sklo
50 x 200 x 90 mm

Miroslav Hric

Narodil sa 27. februára 1982 v Žiari nad Hronom. V rokoch 1996 – 2000 študoval na Škole úžitkového výtvarníctva v Kremnici, odbor umelecké kováčstvo u Ivana Liptáka a Benedikta Jurča a v rokoch 2001 – 2007 na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave na oddelení sochárstva u doc. Jána Hoffstädtera, kde zároveň v roku 2004 absolvoval i stáž na oddelení keramiky u doc. Ivce Langerovej-Vidrovej. V roku 2005 sa v rámci programu ERAZMUS zúčastnil na študijnom pobyte na Faculdade de Belas Artes da Universidade do Porto. V rokoch 2007 – 2010 absolvoval doktorandské štúdium na odbore kresby u doc. Miloša Bodu. Od roku 2003 sa pravidelne zúčastňuje na medzinárodných sympóziách na Slovensku i v zahraničí. Žije v Banskej Štiavnici a venuje sa takmer výlučne medailérskej tvorbe a dizajnu mincí, kde spolupracuje s poprednými medzinárodnými spoločnosťami a mincovňami.

Svoju tvorbu predstavil na mnohých výstavách i súťažiach. Už v roku 2011 získal 3. cenu na International Coin Design Competition, vypísanej Japonskou mincovňou v Tokiu za návrh mince Charles Bukowski, v roku 2012 získal 1. cenu a Česká mincovňa vydala jeho mincu na tému Drevený most v Lenore. V roku 2018 na 12th Coin Constellation Contest v Moskve získal Cenu za originálnu technológiu, a tiež Cenu publika za sériu mincí Celestial Bodies (Nebeské telesá). V tom istom roku bola jeho minca 65. výročie korunovácie zaradená do Westminster Collection.

Kontakt
Na Zigmund Sachtu 9
969 01 Banská Štiavnica
Tel.: +421/948 508 518
e-mail: mirohric3@gmail.com
www.miroslav-hric.com

Nebeské telesá. Slnko a mesiac. Reverz. 2017
Razené striebro a polychrómia, smalt,
pozlátenie a platina.. ø 50 mm

Štyri ročné obdobia. Leto. Reverz. 2018
Razené striebro a Swarovského krištál.
ø 50 mm

Medusa. Reverz. 2019. Razené, ručne
patinované striebro a diamanty. ø 50 mm

Sochár Miroslav Hric je figuralista, čo sa prejavilo už v jeho dizertačnej práci Retazová reakcia (2010), kde predstavil desiatky drobných frézovaných figúrok reprezentujúcich rozmanité sféry výtvarnej produkcie od gýčov a suvenírov, cez kultové produkty až k vzácnym antikvitám. Sú rozličné a zjednocuje ich jedine optický pocit rozfázovaného pohybu evokovaného posunom v gestách jednotlivých postáv. Je to autorova reakcia na globalizovaný svet, symbolická a meditácie hodná, ale zároveň aj dôkaz jeho zručnosti v narábaní s drobným detailom i schopnosti vcítiť sa do rozmanitých kultúrnych, historických a civilizačných situácií, čo je jedinečný predpoklad pre tvorbu v oblasti klasickej medaily a mince. Takýchto predikácií je však oveľa viac. Nemožno nespomenúť rodinnú medailérsku tradíciu, kde otec i starý otec, obaja Vojtechovia, boli úzko spätí s kremnickým mincovňom i medailérskym prostredím. Dôležitý je určite aj študijný pobyt v Porte, s ohľadom na skutočnosť, že portugalská medaila zaujíma jedno z popredných, ak nie prvých miest vo svete a na Akadémii v Lisabone i v Porte sa jej venuje značná pozornosť.

Impulzom pre medailérsku tvorbu je i autorova plastika Rajska brána z roku 2010, kde sa na preklápacích kovaných železných platniach objavujú nahryznuté fragmenty rajského jablka z liateho bronzu. I keď tieto expresívno-poetické, nekonvenčné, autorsky realizované „reliéfy“ sú neobyčajne podnetné, medailérsku tvorbu Miroslava Hrica sa vyvíja smerom k zdokonaľovaniu prejavu v oblasti klasického poňatia tohto umeleckého žánru, čo sa prejavilo v desiatkach razených pamätných mincí a medailí. S ohľadom na zadanú tému sa tu autor síce prispôbuje požiadavkám objednávateľa i heraldickým kánonom, no zároveň presvedčivo interpretuje atmosféru obdobia i naturel zobrazovaných osobností. Rovnako presvedčivo zvláda témy historické i súčasné, figurálne, prírodné i heraldicko-symbolické. Jeho diela sú technicky precízne vyhotovené, s charakteristickým autorským rukopisom. Ich návrhy vznikli s použitím najnovších inovatívnych programov vrátane laserových technológií. Do popredia tu vystupuje najmä práca autora s vysokým reliéfom, ktorý sa stáva trendom v oblasti moderného medzinárodného mincovníctva posledných piatich rokov.

Osobitú polohu predstavujú mince realizované pre francúzsku spoločnosť Art Mint, ktoré sú neobvyklé, razené v malých limitovaných sériách zo striebra, zlata, či platiny, so vsadenými drahými kameňmi. Sú to mince Štyri ročné obdobia, Čínsky drak, no najmä minca Medúza (300 Francs CFA) razená špeciálnou medailérskou technikou 3D Ultra High Relief s dvoma pravými diamantmi, sofistikovanou ručne urobenou starožitnou povrchovou úpravou a sériovým číslom na okraji. V roku 2019 predstavovala najvyššie razený reliéf v striebornej 50-milimetrovej minci na svete.

Medailérsku tvorbu Miroslava Hrica sa odvíja v identických polohách, samozrejme s väčšou autorskou slobodou v kompozičnej i výrazovej interpretácii zadaných tém. Tie sa v ostatných rokoch dotýkajú predovšetkým novodobej histórie slovenského a českého národa. Sú to najmä výnimočné osobnosti i udalosti, ktoré nás navzájom spájajú, ale i tie, čo sa odvíjali osobitne ako súčasť národnej histórie. Autor veľmi kreatívne volí modernú symboliku, modeluje objemy v nízkom reliéfe, precíznou kresbou vymedzuje plochy a strieda pozitívne i negatívne tvary, čo v technike razby prináša zaujímavé optické efekty. Je osvedčeným portrétistom a črty tvárí vyjadruje veľmi úspornými, no výstižnými prostriedkami, čo sa prejavuje i v celkovej kompozícii zbavenej zbytočných detailov a opisnosti. Jeho medaily sa prihovárajú súčasníkom moderným jazykom. ■

65. výročie korunovácie kráľovnej Alžbety II. Averz a reverz. 2018
Razené striebro. proof. ø 38,6 mm. Westminster Collection

Čínska dračia mandala. Reverz a averz. 2018. Razené striebro,
patina a rubín. ø 50 mm

100. výročie vzniku Československa. 2018
Razené striebro. ø 33 mm

100. výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika. Averz a reverz. 2018
Razené zlato, fairmined, proof. ø 25 mm

Václav IV. a Žigmund Luxemburský. Reverz a averz. 2019. Razené zlato,
proof. ø 40 mm

Pavel Károly

Narodil sa 24. mája 1951 v Šumiaci. V rokoch 1966 – 1970 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, odbor plošné a plastické rytie kovov u Andreja Petra, Milana Ormandíka, Terézie Kružlicovej Brezányovej a Jozefa Brezányho. V rokoch 1972 – 2014 pôsobil na tejto škole ako stredoškolský profesor v odbore ryteckva. Žije v Kremnici a popri pedagogickej činnosti sa venuje i reliéfnej plastike a medailérskej tvorbe, sporadicky i malbe a kresbe. Je autorom a spoluautorom viacerých obehových, pamätných a zberateľských mincí a autorom pamätných tabúľ, insignií a rozmanitých razidiel a pečatidiel. Má za sebou samostatné i kolektívne výstavné prezentácie a ako člen Združenia medailérov Slovenska od roku 1992 pravidelne vystavuje i na medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM. V roku 2015 sa zúčastnil na medzinárodnom sympóziu medailí v Kremnici.

Kontakt
J. Horvátha 904/38, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 903 249 357
pavelkaroly@gmail.com

Biela a čierna I. – II. 2017. Rytá bridlica, meď a farba
95 x 98 mm

Pavel Károly nadväzuje na najlepšie tradície ryteckého a medailérskeho umenia. Jeho kreativita a systematická práca v oblasti dizajnu mincí sa prejavila vo viac ako desiatke víťazných a realizovaných návrhov. Sú to najmä mince venované pamiatkovým rezerváciám mestského i prírodného charakteru, významným osobnosťami, historickým výročiam, ale i jubileám, spätým s našou nedávnou minulosťou. Východiskom jeho ryteckého umenia je realistické, od detailov oprosté tvaroslovie a kompozičná čistota a vyváženosť. Upúta nás i jasná a čitateľná symbolika, prehľadná schéma písma a snaha o jednotný charakter všetkých prvkov mince. Postupom času autor tieto aspekty ešte viac zdôrazňuje, využíva tvarovú jednoznačnosť charakteristických dobových architektonických prvkov, brán, románskych či gotických oblúkov ako nosnú časť kompozície, na ktorej buduje obrazovú plochu mince.

Protest. 2020. Rytá bridlica a farba. 160 x 50 mm

Rezignácia. 2017. Rytá bridlica, meď a farba. 130 x 145 mm

Krajina. 2015. Bridlica, meď a farba. 235 x 160 mm

Károlyho voľná medailérska tvorba sa vyvíja v podstatne odlišných intenciách. Neviazaný predpísaným kánonom ani spôsobom realizácie výsledného artefaktu, využíva vo svojej tvorbe širokú škálu techník, ktoré skvele ovláda. V jeho repertoári nájdeme diela liate do bronzu, ktoré patinuje či polychrómuje, aj medaily razené v medi alebo tombaku. Častejšie však volí náročnejšie postupy frézovania a ručného rytia, ktoré dotvára patinovaním, čo jeho dielam dáva punc unikátu i jedinečnej výrazovej sily. Károlyho rané diela realizované touto technikou vnímame ako sugestivnú výpoveď o osobných aspektoch ľudského života, o krehkých citoch, o rodine, láske, ale i narušených vzťahoch, ktoré autor interpretuje s istou dávkou citovej zaangažovanosti. Diela z deväťdesiatych rokov prinášajú novú výrazovú kvalitu, sú dynamickejšie aj dramatickejšie, členené výraznými diagonálnymi prvkami, ktoré umocňujú expresivitu zobrazovaných ľudských príbehov so sociálnym akcentom. Po prelome storočia sa Károly znova vracia k epickej fabulácii najmä v kolekciách polyptychálneho charakteru, kde nastofuje otázky ľudskej ľahostajnosti, arogancie, ba dokonca obmedzenia osobnej slobody, čo vyjadruje symbolickými prvkami kovových mreží.

Vo svojich najnovších medailách Pavel Károly využíva aj techniku asambláže na báze kutého železa a vsadených rozmanitých prvkov, ale aj kombinované postupy, kde do plochy bridlice, výtvarne pojednanej rytím a farbením, vkladá rôzne bronzové fragmenty. Nachádzame tu abstrahované krajiny s jemným fluidom tajomnosti, ale aj figurálne diela, ktoré svojou pevnou modeláciou objemov a typológiou tvárí a postáv nadväzujú na jeho voľné bronzové reliéfy z polovice druhého desaťročia. ■

Ján Korkoš

Narodil sa 6. apríla 1944 v Čiernej Hore. V rokoch 1959 – 1963 študoval na Strednej umeleckopriemyselnej škole v Turnove, odbor umelecké spracovanie kovu a kameňa u Vladislava Bergmana a Vladimíra Linku a v rokoch 1970 – 1973 na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici. Bol jedným z prvých pedagógov novozaloženej Strednej školy umeleckého priemyslu v Kremnici, kde vyučoval plastické spracovanie kovov. Žije vo Svätom Jure a venuje sa sochárskej, medailérskej a šperkárskej tvorbe, sporadicky i kresbe a malbe. Svoje diela predstavil na mnohých samostatných i rodinných výstavách, na kolektívnych prezentáciách Spolku výtvarníkov Slovenska i Združenia medailérov Slovenska, ako i na medzinárodných výstavách FIDEM.

Kontakt
Bratislavská 21, 900 21 Svätý Jur
Tel.: 00421 911 526 100
korkosova@yahoo.com

Vesmírny objekt I. 2019
Montáž, oceľ, sklo, plast. ø 150 mm

Vesmírny objekt II. 2019
Montáž, oceľ, antikoro, bronz, meď. ø 150 mm

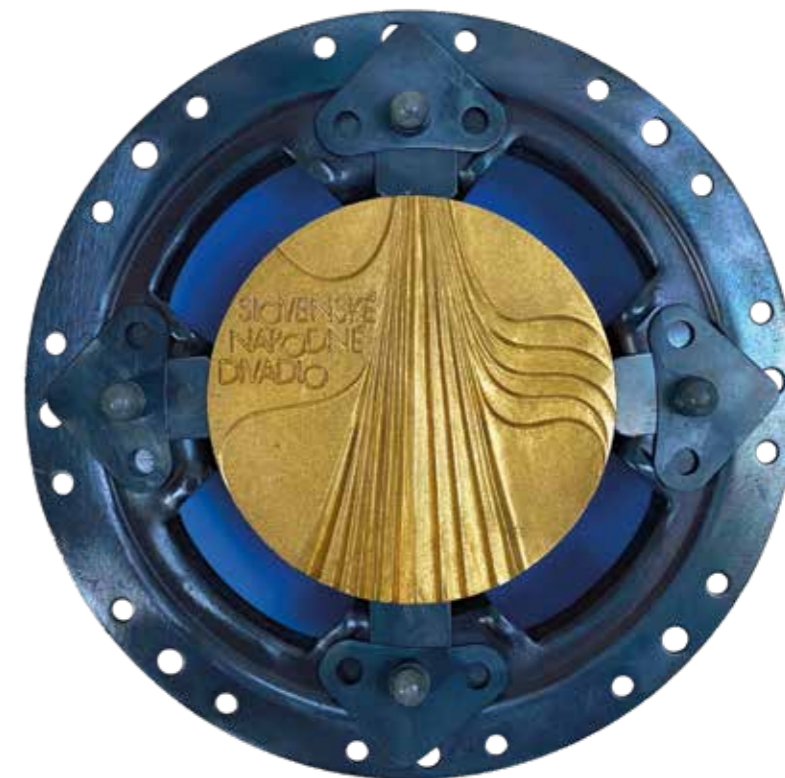

Brána II. 1999 – 2015. Oceľ, bronz
v. 500 mm

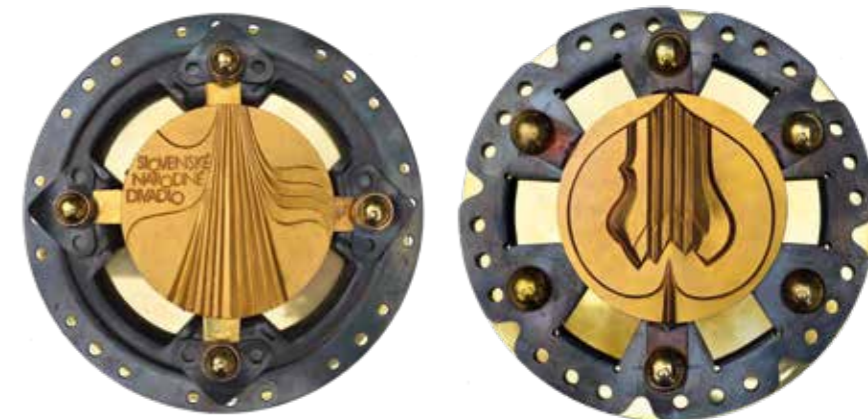
Ján Korkoš je všestranný autor, ktorého prirodzená kreativita je podnecovaná i technickou zručnosťou a neobyčajným citom pre spracovanie materiálov, najmä kovu a kameňa. V oblasti komornej plastiky presadzuje robustné archetypálne tvary, ktoré vytvára odlievaním i klasickými kováckymi postupmi z bronzu, ocele i železa. Takto vznikajú jeho stély, stĺpy, brány, ktoré majú výrazný symbolický a metaforický podtext, zväčša spätý s minulosťou nášho národa, slávnymi osobnosťami, či udalosťami. Inú polohu predstavujú pôvabné, na pohľad krehké, ale veľmi hutné zvieratka a rozmanité chrobáky, kde práve kované železo so stopami plameňa evokuje nové významy. Svoje kovové plastiky často kombinuje s kameňom prípadne drevom, čím vznikajú malé pietne i oslavné monumenty.

Popri voľnej plastike a šperku sa Ján Korkoš systematicky už celé desaťročia venuje medailérskej tvorbe. Okrem množstva príležitostných medailí, ktoré vznikali v rámci spoločenských objednávok, sa od polovice osemdesiatych rokov venuje najmä voľne koncipovaným medailám, kde podobne ako vo svojich komorných plastikách kombinuje odlievanie a tvarovanie materiálu kovaním za tepla. I tu využíva účinok hutných a robustných archetypálnych tvarov a tajomných farebných akcentov, zdôrazňujúc metaforické väzby na historické povedomie, inšpirované Gerulatou a slovanskými archeologickými objavmi. Túto tému naplno rozvíja i neskôr, na konci prvého desaťročia, v kolekcii prác venovaných Veľkej Morave, v ktorých sa výnimočne objavuje i ľudská postava. Zároveň, využívaním nových technologických postupov rezania kovu lúčom, prináša nové tvaroslovie s odľahčením objemov a s decentnými kontrastmi matných a lesklých plôch, ktoré vznikajú prekryvaním a následným spájaním perforovaných a leštených vrstiev kovu a symetrickým opakovaním identických symbolov a znakov. Svoj tematický repertoár tak obohacuje o metaforické mementá, zacielené na humánne a ekologické témy i otázky celospoločenského ohrozenia.

Posledné desaťročie sa v Korkošovej tvorbe nesie v znamení experimentálnych postupov na báze asambláží, či materiálových koláží. V jeho montovaných medailách nájdeme kombinácie materiálov a rozmanité kovy, často v podobe nájdených či prefabrikátových prvkov, no objavuje sa tam i sklo, plast a organické látky. Zaujímavá je i reinterpretácia dodnes aktuálnych pamätných medailí z osemdesiatych rokov, ktoré dotvára asamblážou so symbolickým podtextom. Tieto montované medailérske solitéry – dôsledne symetrické a farebne pojednané s jemným dekoratívnym akcentom – spája vízia budúcnosti, ktorá sa prelína s historickými i vesmírными motívami. ■

Pamätná medaila SND. Averz. 1980 – 2020. Montáž, razený tombak, bronz. ø 145 mm

Pamätná medaila SND. Averz a reverz. 1980 – 2020. Montáž, razený tombak, bronz. ø 145 mm

Cheron II. 2015. Montáž, meď, sklo, antikoro, oceľ. ø 150 mm

Titania II. 2015. Montáž, oceľ, antikoro, meď. ø 150 mm

Milan Kožuch

Narodil sa 25. augusta 1944 v Rohožníku. V rokoch 1958 – 1962 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor kameňosochárstvo u Ladislava Šichmana a Ludwika Korkoša. Od roku 1962 až do roku 2005 pracoval vo výtvarnom ateliéri Mincovne Kremnica. V rokoch 1975 – 1977 absolvoval doplnkové pedagogické štúdium na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici. Milan Kožuch dlhé roky žil a tvoril v Kremnici a sústredil sa najmä na drobnú reliéfnu plastiku a medailérsku tvorbu, okrajovo sa venoval i návrhom na pamätné a zberateľské mince. Svoju tvorbu predstavil na viacerých skupinových výstavách doma aj v zahraničí, na kvadrienále medailí v Kremnici, na výstavách Združenia medailérov Slovenska, ktorého je členom a od roku 1969 aj na medzinárodných výstavách v rámci kongresov FIDEM. Dnes žije v Kopernici.

Kontakt
Kopernická 53, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 907 411 290

Sladkých sedemnásť. 2020. Liaty bronz. 160 x 120 mm

História príbramského baníctva. Averz a reverz. 2016. Razená med. ø 60 mm

50 rokov Českej numizmatickej spoločnosti. Reverz a averz. 2019. Razená med. ø 50 mm

Milan Kožuch je autorom veľkého počtu medailí so širokou škálou námětov, ktoré boli realizované v technike liateho bronzu alebo mosadze, prípadne razené v tombaku a striebre, často s príznačnou potemnenou a dramatickou patinou. Z roku 1983 pochádza jeho klasicky komponovaná medaila venovaná nitrianskym patrónom sv. Beňadikovi a sv. Andrejovi Svoradovi, ktorá je pozoruhodná svojou jemnou modeláciou objemov v nízkom reliéfe, patetickým až monumentálne pôsobivým výrazom a zreteľnou kompozíciou písma v obrazovej ploche.

V ďalšom tvorivom období autora sa táto tendencia stupňuje, miznú popisné detaily a priestor medaily ovládnu veľkoryso komponované tvary a čisté profily portrétov. Písmo sa stáva temer rovnocenným prvkom kompozície a spolu s jednoduchými abstrahovanými symbolmi má výraznú výpovednú hodnotu. Averz razenej medaily kráľovnej Viktórie z roku 1998 je jednou z posledných realizácií tohto typu, pretože na jej reverze už v bohatstve zdobených erbov, insígnií a kvetinových dekoratívnych prvkov tušíme výrazne tvaroslovné zmeny, ktoré sa naplno prejavila koncom prvého desaťročia. Do popredia sa dostáva bohato rozvinutá kompozícia s množstvom postáv a detailov, pribúdajú dekoratívne prvky najmä v pamätných medailách so slávnostným charakterom. Sú to najmä známe príbramské betlehemske medaily plné poetiky a nostalgie, ku ktorým sa autor aj neskôr vracia.

Bohaté figurálne scény a množstvo detailov nachádzame i v jeho medailách venovaných baníckej a mincovej či numizmatickej tematike, tu však sentiment ustupuje vecnej konštruktívnosti a aj napriek tomu, že sa tu kladie dôraz na minuciózne vykreslenie detailov rozmanitých strojov a zariadení, autorov rukopis je razantnejší a dynamickejší.

Za zmienku stoja i Kožuchove medaily venované historickým mestám, chrámom i prostým vidieckym kostolom, kde si celé desaťročia udržiava vysokú interpretačnú úroveň z pohľadu technickej realizácie i duchovného výrazu. Milan Kožuch je predstaviteľom klasického ponímania medaily s priznaním všetkých jej atribútov, čo sa prejavilo i v jeho portrétnych medailách známych osobností. Tou najnovšou je medaila numizmatickej spoločnosti v Banskej Bystrici, venovaná 100. výročiu úmrtia maliara Dominika Skuteckého, kde autor zvolil výrazné kompozičné posuny a prelínanie pozitívnych i negatívnych objemov. Vo svojej voľnej tvorbe – medailérskej i reliéfnnej – hľadá Milan Kožuch oveľa voľnejšie vyjadrenia i námety, a tým najčastejším je podobizeň mladej krásnej devy, ktorej predobrazom bola jeho ikonická medaila Anka z roku 2009. ■

Dušan Králik

Narodil sa 20. apríla 1941 v Bratislave. V rokoch 1957 – 1961 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor drevorezba u Ludwika Korkoša a v rokoch 1961 – 1967 na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Jána Kulicha a na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša. V rokoch 1967 – 1974 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Trnave a v rokoch 1991 – 2011 na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity, od roku 1996 ako vedúci Katedry výtvarných umení. V roku 2006 bol habilitovaný za docenta v odbore socha v architektúre na Vysoké škole výtvarných umení. Od roku 2019 je predsedom Združenia medailérov Slovenska.

Žije v Bratislave a venuje sa komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe, kresbe, malbe, medaile a v minulosti i umeleckému šperku. Je autorom mnohých monumentálnych diel, pri ktorých často spolupracoval so známymi architektmi. V rokoch 1970 – 2000 sa zúčastnil na početných zahraničných sochárskych sympóziách (Taliansko, Nemecko, Sardínia, Kórea, Taiwan, Izrael) a v roku 1991 získal Grand Prix na 5th International Wood and Granite Symposium v Buddusó na Sardínii a tretiu cenu na 7th International Symposium Nantopietra v talianskom Nante (Vicenza). Svoje diela, napriek značným obmedzeniam v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch, predstavil na mnohých výstavách hlavne v zahraničí.

Kontakt
Drotárska 4, 811 02 Bratislava
Tel.: 00421 0905580 027
e-mail: d.kralik78@upcmail.sk

Kam? 2016. Dural a kameň. 190 x 400 x 115 mm

Panovník? 2017. Dural a kameň. 190 x 190 x 190 mm

Výtvarný prejav Dušana Králika sa vyvíjal vo vzácnej kontinuite všetkých žánrov, ktorým sa venoval. Zaujal už pri svojom vstupe na slovenskú výtvarnú scénu koncom šesťdesiatych rokov svojím dramatickým a expresívnym sochárskym jazykom, výraznou deštrukciou objemov a farebnými akcentmi, umocňujúcimi symboliku i metaforické posolstvá jeho tvorby. Žriedlom jeho inšpirácie boli motívy existenciálne, späté s estetikou novej figurácie, s drsnou poetikou surrealizmu, so symbolmi zrodu i smrti, ktoré sa z ľudského podvedomia premietli do podoby narušených ľudských postáv a ich fragmentov, vajčiek, vtákov a hniezd, ale aj obetných stolov a ľudských i zvieracích metamorfóz.

V priebehu sedemdesiatych rokov sochárska tvorba Dušana Králika dostala nové rozmery. Spolupráca s architektmi na veľkých projektoch upriamila jeho pozornosť na dokonalý svet techniky a racionálnu podstatu vzťahu človek a stroj. Prejavilo sa to v postupnom abstrahovaní tvaroslovia jeho diel až k hraniciam archetypu, v hľadaní dokonalého tvaru, precíznych obrysov a konštruktívnych objemov. Mýtus spojenia človeka a techniky našiel naplnenie v interpretácii odosobnených industriálnych prvkov a fragmentov ľudských postáv v cykle jeho diel Vitajte na strojach. O ďalšie desaťročie neskôr Dušan Králik rozvinul toto posolstvo v pozoruhodných, tvarovo i technicky precízne zhotovených solitéroch, symbolizujúcich prepojenie ľudského sveta so svetom kozmu.

Symbol večného vzťahu zeme a vesmíru našiel Dušan Králik v jedinečnom spojení kameňa a kovu. Sú to dva fenomény, ktorých spracovanie dokonale ovláda a dokáže odhaliť ich vnútornú energiu – robustnú prapodstatu zeme i iskrivú žiaru ohňa. Vitajte vo vesmíre – to bol názov niekoľkých Králikových výstav a projektov a zároveň jeho tvorivé motto, ktoré rezonuje v desiatkach jeho diel od komorných prác po monumenty, od elegantných sôch až po priestorové objekty. Tieto diela vznikli spojením opracovaného mramoru a veľkorysých, zväčša geometrických segmentov z bieleho kovu, tvarovaných v elegantných krivkách, oblúkoch, ale aj rozmanitých uhloch s výrezmi i perforáciami, s tupými i ostrými hranami, ktoré pretínajú priestor, s plynulými odľahčenými tvarmi levitujúcimi vo vzduchu, pripomínajúc vznášajúce sa záhadné elementárne znaky. Mnohé z nich majú predobraz v líniiach či v konštrukčných prvkoch architektonickej postmodernity. Dušan Králik do nich zakódoval geometrické i abstraktné, často neidentifikovateľné symboly, akoby chcel uchovať časovú kapsulu s posolstvom pre budúce generácie. Jeho sochy napriek technickej precízности a navonok chladivej kráse ukrývajú v sebe poetickú výraznosť a kultúrne odkazy vyzývajúce na meditáciu.

Medailérska tvorba Dušana Králika sa vyvíjala v tesnej nadväznosti na jeho sochársky prejav. Už v polovici sedemdesiatych rokov realizuje svoje prvé medaily v technike liateho bronzu, prinášajúc do tohto žánru nové námetové i tvaroslovné impulzy. Rané diela, modelované v nízkom reliéfe, prípadne kombinujúce pozitívne a negatívne objemy, sú späté s existenciálnymi témami zvieracích metamorfóz a obetných stolov, i symbolickými motívmi ľudských citov. Neskôr vznikajú diela s nepravidelnými tvarmi so značne redukovanými objemami. Autor tu prechádza od sugestívneho výrazu k racionálnej interpretácii prostredníctvom strohej symbiózy bezhlavých i bezpohlavných ľudských tiel a podivných strojov. Je to jeho vyjadrenie pocitu skepsy a rozčarovania z dôsledkov technickej explózie v ľudskej civilizácii.

Podobný duchovný rozmer, spätý však s víziami prienikov dvoch rozdielnych svetov, má jeho najnovšia medailérska tvorba. Je nekonvenčná a vzdialená pôvodnej predstave klasickej medaily. Realizovaná v striebřistých kovoch, prípadne i skorodovanom železe, montovaná, či s prvkami asambláže, posúva tento žáner do polohy komorného priestorového objektu, v ktorom sú však zakódované hlavné postuláty určujúce základnú úlohu medaily – sprostredkovať divákovi výtvarno-estetický a duchovno-informatívny odkaz. ■

Hombre, Do You Think, You Are a God? 2020. Hliník 150 x 150 x 150 mm

Dialóg? 2017. Dural. v. 270 mm

Milan Lukáč

Narodil sa 29. septembra 1962 v Bojniciach. V rokoch 1981 – 1987 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na oddelení sochárstva u prof. Jána Kulicha a prof. Ladislava Snopka a v rokoch 1985 – 1986 na École Nationale Supérieure des Beaux Arts v Paríži u prof. Jeana Cardota.

V roku 1985 získal Cenu mladý sochár a v roku 1990 Cenu Paula Louisa Weilera, obe udelené Académie des Beaux-Arts a Institut de France v Paríži. V roku 1988 získal Cenu Martina Benku a v 1998 „Prix Itinéraire“ v Levallois pri Paríži. V roku 1998 bol habilitovaný za docenta na Vysokej škole výtvarných umení v odbore sochárstvo. Od roku 1990 až podnes pôsobí ako docent na Fakulte architektúry STU v Bratislave (2006 – 2010 ako vedúci Ústavu dizajnu, od 2011 ako vedúci Ústavu výtvarnej tvorby a multimédií). Žije v Bratislave, venuje sa monumentálnej i komornej sochárskej tvorbe, reliéfu, medaile, kresbe a maľbe. Má za sebou množstvo výstav doma i v zahraničí, ako i medzinárodné prezentácie v rámci FIDEM.

Kontakt
Slepá 9, 811 02 Bratislava,
Tel.: 00421 903 222 972
lukacm@fa.stuba.sk

Bubo Bubo Flegmaticus. 2018
Zváraný bronz, farba. 370 x 300 x 150 mm

Doctor Verg Ilius.. Averz a reverz. 2020. Zváraný bronz. 360 x 300 x 100 mm

Milan Lukáč prevkupil na prvých výstavách expresívno-dramatickými figurálnymi kompozíciami a portrétmi. Neskôr sa objavili jeho príznačné výťahy, otvorené dvere a schodiská s charakteristickými siluetami postáv a tragickým podtónom prežitých ľudských drám. Po nich prišli krehké a chvejivé vertikálne stély na tému Botanický sen a potom bizarné potvory z jeho Beštiárií, od ktorých bol už len krok k širokej škále pôsobivých zoomorfných kreácií – rýb, vtákov, sov, kozích i diviáčích hláv dávajúcich jeho sochárskemu rukopisu iný rozmer. Naďalej pracuje so železom i bronzom, zároveň však využíva poetiku i nadčasovú krásu nájdených kovových predmetov, starých mosadzných kľúčiek a fragmentov starobylých strojov, ktoré tvoria súčasť jeho sochárskych solitérov. Jeho sochy sa hýbu i vznášajú, reálne tvary v nich plynulo prechádzajú do abstraktných kompozícií, hladké leštené plochy ustupujú robustným tajuplným štruktúram, vypracované detaily striedajú drsné a skorodované povrchy.

V roku 1995 predstavil Milan Lukáč svoju prvú kolekciu medailí, v ktorých na ploche ohraničeného štvorca prezentoval v dokonalej jednote mnohé výrazové i tvaroslovné prvky svojho sochárskeho prejavu. Boli to veľmi expresívne figurálne výjavy s výrazným dramatickým podtextom, dotýkajúce sa citlivých náboženských i sociálnych tém. Ženské i mužské postavy zobrazené v pohybe i nehybné siluety modliacich sa kardinálov komponoval autor do uzavretého priestoru dôsledne vypracovaných architektur, ktoré samy vyžarujú istý sociálno-existenčný podtext. V neskoršom období znova opakuje tento princíp, tu však namiesto bohatých objemov vystupuje do popredia plastická línia kresby a dekoratívny akcent písma. Na sklonku prvého desaťročia sa v jeho tvorbe objavujú prvé netradičné medaily. Do nich formou asambláže vkladá nájdené kovové predmety, ktoré jeho dielam prepožičiavajú hravosť i jemnú iróniu, alebo naopak, vnáša do bronzovej medaily i výsostne osobný prvok vo forme odtlačku dcérinej dlane. V najnovších prácach prináša solitéry v podobe plochých štruktúrne poňatých antických profilov, ktoré kombinuje s mosadznými dekoratívnymi prvkami, čím posúva tento umelecký žáner na hranicu komornej plastiky. Tu je potrebné dodať, že Milan Lukáč bol jedným z prvých, kto vytvoril príležitostné medaily vo forme voľných zváraných bronzových a železných objektov, z ktorých každý bol unikát.

Voľná medailérska tvorba Milana Lukáča má výsostne intelektuálny, ba priam filozofický náboj, tlmočí krehkú tematiku medziludských vzťahov, ale často prináša i odlahčený pohľad na svet prírody, jej tajomstvá i metamorfózy. V spoločenských objednávkach však rovnako kreatívne dokáže do moderného jazyka transformovať i klasickú podobu medaily. ■

Puf a Muf. 2020. Zváraný bronz
360 x 590 x 140 mm

Jur Hronec. Prvý rektor STU. Averz a reverz. 2017. Razený bronz. ø 80 mm

Societas cardiologica Slovaca. Averz a reverz. 2019. Razený bronz. ø 80 mm

Fakulta informatiky a informačných technológií. Averz. 2018
Razený bronz. ø 60 mm

Kliment Mitura

Narodil sa 24. decembra 1939 v Kopčanoch. V rokoch 1958 – 1962 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor kameňosochárstvo u Ladislava Šichmana a Ludwika Korkoša a v rokoch 1962 – 1967 na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Prešove, na katedre výtvarnej výchovy u doc. Júliusa Machaja a Františka Patočku. V rokoch 1967 – 2011 pôsobil ako pedagóg na Ludovej škole umenia v Šafárikove a na Strednej odbornej škole v Rožňave, kde dodnes žije.

Kliment Mitura sa spočiatku venoval maľbe a grafike, no posledné dve desaťročia sa sústreďuje predovšetkým na medailérsku a reliéfnu tvorbu. Je aj autorom a spoluautorom viacerých pamätných a zberateľských mincí. V roku 2013 bola jeho minca k 100. výročiu narodenia Jána Cikkera zaradená medzi 10 najkrajších strieborných mincí sveta na medzinárodnom veľtrhu Numismata v Berlíne. Vystavoval na výstavách Združenia medailérov Slovenska, ktorého je členom a v rokoch 2007 – 2014 i na medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM.

Kontakt
Kukučínova 19, 048 01 Rožňava
Tel.: 00421 910 588 949
kamila.miturova@pobox.sk

Klimenta Mituru sme poznali ako autora krajín a mestských vedút v technike akvarelu. Tieto námety postupne prenášal i do svojich farebných linorezov, pozoruhodných najmä bohatou a precíznou líniou kresby. Svoju kreativitu však uplatnil naplno až koncom deväťdesiatych rokov, keď sa náhodné stretnutie s bývalým spolužiakom medailérom Milanom Kožuchom stalo impulzom jeho záujmu o medailérsku tvorbu i o dizajn mincí. Už v roku 2010 Národná banka Slovenska vydala jeho zlatú zberateľskú mincu Svetové kultúrne dedičstvo – drevené chrámy a o rok neskôr aj striebornú zberateľskú mincu, venovanú stému výročiu narodenia Jána Cikkera. Oba návrhy upúťali svojím kreatívnym riešením historických architektonických prvkov, ktoré v zaujímavej perspektíve spojili rôzne významné cirkevné i kultúrne stavby z rôznych miest do pôsobivého kompozičného celku. Podobne je koncipovaný i barokový oltár a prelínanie fragmentov hudobných nástrojov na reverzoch oboch medailí. Tvaroslovie Miturovych mincí vychádza z realistického rukopisu, no pôvodne strohý kresbový štýl neskôr dostáva jemne romantizujúci akcent, plne rozvinutý v nerealizovaných návrhoch na mince s prírodnými motívmi slovenského krasu a bukových pralesov, ktoré neskôr dostali podobu medailí. V ešte presvedčivejšej podobe ho nachádzame v reminiscencii na augustové udalosti a osobnosť fotografa Ladislava Bielika, či v novej symbolike nášho európskeho priestoru.

Vo sfére medailérskej tvorby nadviazal Mitura na tradície klasickej liatej medaily. Pracuje so širokou škálou námetov a svoje návrhy realizuje najčastejšie v bronz a cíne. Sú to najmä prírodné motívy, ktoré vkladá aj do sochárskych príbehov, spätých s charizmatickými osobnosťami kraja, kde žije a tvorí, ale aj pietne spomienky na Slovenské národné povstanie a jeho obeť. Časté sú i mestské veduty a klasicky vyvážené až monumentálne pôsobivé architektonické celky, aké sme nachádzali i v jeho ranej grafickej tvorbe. Osobitú polohu predstavujú jeho ojedinelé práce portrétneho charakteru, kde sa mu darí vystihnúť charakteristiku jednotlivých postáv. Aj tu je východiskom emotívneho účinku precízna línia kresby a veľkorysá modelácia pevných sochárskych objemov. ■

Ladislav Bielik. Muž s odhalenou hrudou. Averz a reverz. 2018
Razené striebro. ø 40 mm

Svetové prírodné dedičstvo. Slovenský kras. Averz a reverz. 2017
Razené striebro proof. ø 34 mm

Svetové prírodné dedičstvo. Karpatské bukové pralesy
Averz a reverz. 2015. Razené striebro proof. ø 34 mm

25. výročie Slovenského národného povstania 2019. Liaty bronz. ø 130 mm

Nápad. 2017. Liaty bronz. ø 105 mm

Kopčany. 2017. Liaty bronz. ø 155 mm

Sielnica. 2017. Liaty bronz. ø 125 mm

Zlatý rytier. 2017. Liaty cín. ø 110 mm

Štefan Novotný

Narodil sa 29. septembra 1954 v Slovinkách. V rokoch 1970 – 1974 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, odbor plošného a plastického rytia kovov u Milana Ormandíka a Terézie Kružlicovej Brezányovej. V rokoch 1974 – 2016 pracoval vo výtvarnom ateliéri Mincovne Kremnica, od roku 2010 ako jeho vedúci.

Žije v Kremnici, venuje sa reliéfnej plastike a medailárskej tvorbe a je autorom a spoluautorom viacerých pamätných a zberateľských mincí. Okrem individuálnych autorských prezentácií sa zúčastnil na mnohých výstavách československej i slovenskej medaily doma i v zahraničí, neskôr na výstavách Združenia medailérov Slovenska a už od roku 1983 i na medzinárodných prehliadkach FIDEM.

Kontakt
Kremnické Bane 14, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 915 806 748

Martin Neubeller | Automobil Horch 853. Reverz a averz. 2018. Liaty bronz a patina. ø 50 mm

Korunovácia Márie Terézie v Bratislave. Reverz a averz. 2016. Razené zlato. ø 26 mm

Dlhoročná, a v posledných rokoch aj zodpovedná práca vedúceho v ateliéri Mincovne Kremnica, zdá sa, nijako nebrzdila tvorivý rast Štefana Novotného v oblasti medailárskej tvorby. Práve naopak, i keď v oblasti dizajnu mincí bol viazaný predpísanými i zaužívanými kánonmi, aj tu hľadal nové výrazové možnosti, ktorými by zdôraznil atmosféru a charakter obdobia i postáv, ktoré zobrazoval. Na jednej strane využíva dramaticky pôsobivý rukopis a expresívny výraz, ktorým umocňuje tajomnú mystiku historických postáv, či dobových reálií a architektúr, na druhej strane nás zaujme vyváženou a striedmou, no o to výstižnejšou modeláciou tvárí portretovaných osobností súčasnosti. Je to zrejme z realizovaných mincí i z mnohých medailí, ktoré boli na základe pôvodných návrhov na mince realizované razbou či odlievaním. Vášnivý rukopis a dramatická modelácia tváre Chatama Sofera je v kontraste s temer minimalizovaným tvaroslovím, aké poznáme z podobizní Andreja Kmeťa, Janka Alexyho, či Ludovíta Štúra. Takúto paralelu nájdeme i v porovnaní detailného prepisu historických stavieb s odvážnymi perspektívnymi skratkami, aké použil hlavne pri stvárnení budovy Národnej banky Slovenska, kde vytvára ilúziu pohybu, ktorý na reverze medaily prechádza do loga NBS v podobe postavy cválajúceho jazdca. Inú polohu jeho tvorby predstavujú oficiálne portrétné medaily, akou je presvedčivý a ľudský portrét pápeža Jána Pavla II.

Novotného voľná medailérska tvorba už začiatkom osemdesiatych rokov prezrádzala jeho skvelé modelačné schopnosti, ktoré sa prejavili v bohato členenom reliéfe na charakterových portrétoch umelcov i na podobizniach historických osobností našich národných dejín. V priebehu nasledujúceho desaťročia sa jeho štýl vykryštalizoval do spontánneho a hravého tvaroslovia v nízkom reliéfe, ktorý uplatnil vo svojich presvedčivých a až boccacciovsky úsmevných príbehoch s nádychom karikatúry a s množstvom krásnych detailov na vyčistenom pozadí. Tieto historické témy neboli jeho ojedinelým epickým prejavom. Novotný sa aj v ďalších dielach prejavuje ako presvedčivý rozprávač, ktorý vo svojich štvorhranných liatych medailách, ale i v rozmernejších reliéfoch zobrazuje svoje spomienky i zážitky svojich súčasníkov či ich detí, s jemnou poetikou a nadhľadom. Jeho prejav sa časom stáva robustnejším a expresívnejším, s bohatou modeláciou využívajúcou kontrast žiarivých plôch i hlbokých tieňov i rôzne perspektívne pohľady. Postupne do jeho príbehov prenikajú fantazijné prvky a princíp metafory, ktorý po prelome storočia ovládol jeho pocitový svet, kde už nie je hlavným hrdinom človek, ale rôzni zástupcovia zvieracej ríše. Autor si vytvoril svoje vlastné beštiárium, kde nájdeme kohúty, krkavce, osy a iné zvery, ktoré sa správajú podľa ľudských vzorov. Tieto nevšedné, dramaticky komponované, robustne modelované a výsostne sochársky poňaté výjavy s bohatou takmer arcimbaldovskou skladbou rozmanitých prvkov, otvárajú divákovi cestu do nekonečného sveta fantázie a nastolujú mnohé otázky. ■

Podzemná vodná elektrárň. Averz a reverz. 2019 – 2020. Sadra. ø 245 mm

25 rokov Slovenskej republiky. Averz na reverz. 2018. Razené striebro proof. ø 40 mm

Vznik Československej republiky – 100. výročie. Averz a reverz. 2018. Razené striebro ø 40 mm

Mária Poldaufová

Narodila sa 30. decembra 1951 v Kremnici, kde v rokoch 1967 – 1971 študovala na Strednej škole umeleckého priemyslu, odbor zlatníctvo u Milana Ormandíka, Jozefa Brezányho a Karola Baróna. Za svoju maturitnú prácu získala prvé ocenenie v celosvetovej súťaži v odbore šperkárstvo. V rokoch 1971 – 2011 pôsobila ako výtvarníčka v ateliéri Mincovne Kremnica. Žije v Kremnici a venuje sa drobnej plastike a medailérskej tvorbe, je však predovšetkým autorkou a spoluautorkou návrhov mnohých pamätných a zberateľských mincí, z ktorých bolo 18 realizovaných. Za svoje diela získala viacero cien a odmien, z tých najvýznamnejších to bolo v roku 2006 piate miesto na celosvetovej súťaži na medailu FIDEM Colorado Springs 2007, či ocenenie Najkrajšia minca roka za reverz mince Pevnosť Komárno na salóne numizmatiky Vicenza Numismatica v roku 2008. V roku 2011 získala Hlavnú cenu v Medzinárodnej súťaži dizajnu mincí The International Coin Design Competition 2011, vypísanej Japonskou mincovňou v Tokiu za návrh mince „Gustav Klimt“. Svoje diela prezentuje na výstavách Združenia medailérov Slovenska i na medzinárodných výstavách v rámci FIDEM.

Kontakt
Angyalova 416/29, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 911 392 317
merilla.p@gmail.com

Mária Poldaufová patrí k mimoriadne úspešným návrhárom v oblasti dizajnu mincí. Jej výtvarný prejav vychádza z realistickej kresby a jemne idealizujúcej modelácie objemov. Vďaka zmyslu pre vystihnutie charakteristických črt je skvelou interpretkou podobizní historických i súčasných osobností a dokáže presvedčivo vystihnúť podobu i atmosféru dobových architektur, prírodných celkov aj zoomorfných motívov. Jej návrhy zaujmú vzájomnou harmóniou averzu i reverzu mince, ale aj proporčným a nápaditým umiestnením a kompozíciou písma i rozmanitých výstižných symbolov, čo je dôvodom, že mnohé jej neprijaté návrhy sú následne realizované v podobe medailí.

Vo svojej voľnej medailérskej tvorbe, realizovanej prevažne v technike liateho bronzu, uplatňuje ešte širšiu paletu výrazových konceptov, ktoré smerujú od pôvodných, značne abstrahovaných tvarov a náznakovito koncipovaných postáv na neutrálnom pozadí k bohatšej a adresnejšej modelácii objemov. Svoje medaily z polovice deväťdesiatych rokov koncipuje s dôrazom na dynamickú kompozíciu, využívajúc účinok nepravidelných foriem i perforácií.

Mnohé jej práce majú meditatívno-symbolický podtext, neskôr však pribúda fabulácia a epický princíp sa stáva v jej dielach trvalo prítomným. Inšpiráciu pre svoje príbehy nachádza v histórii, literatúre, výtvarnom umení, filme, ale i v bežnom živote a aj do dramatických výjavov dokáže vniesť prvok ľudskosti a niekedy i vtipu. Jej tvaroslovie postupne dostáva realistickú podobu s dramaticko-expressívnym akcentom a inklináciou až k typológii figúr z prelomu vrcholiaceho stredoveku a ranej renesancie. Vďaka empatii sa dokáže zžiť s duchom doby i miesta a zdôrazniť vo svojich príbehoch charakter postáv, ktoré často stoja na rozhraní dobra i zla, či svetla a temnoty. Využíva na to celú škálu výrazových prvkov, historické detaily, symboly, opakujúce sa motívy šachovnicových polí, mriežok i kvetín a dekorov, ktoré zdôrazňujú priam barokovú bohatosť a dynamiku jej medailí. Autorkine kreslené návrhy, z ktorých vychádza pri finálnej realizácii odliatkov či razby, prekvapujú svojou bezprostrednou spontánnosťou a precíznosťou a možno ich považovať za svojbytné kresbové artefakty. ■

Zaha Hadid. 2017. Mosadz. ø 100 mm

Veľkomoravské knieža Mojmír I. Reverz a averz. 2019
Razené pozlátené striebro. ø 26 mm

Kto vyhral? 2017. Liaty bronz. ø 150 mm

Johannes Brahms. Averz a reverz. 2017. Razené striebro. ø 37 mm

Johannes Brahms. Averz a reverz. 2017. Kresba ceruzkou. 30 x 30 mm

Marián Polonský

Narodil sa 23. augusta 1943 v Hubine pri Piešťanoch. V rokoch 1962 – 1969 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, u prof. Fraňa Štefunka a prof. Alexandra Trizuljaka a na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša.

V rokoch 1970 – 1995 žil striedavo v Bratislave a v Modre, kde sa spočiatku venoval najmä keramike a svoje priestorové a závesné solitéry posunul z polohy úžitkovej keramiky do sféry voľného umenia. Dnes sa však, v bratislavskom byte, venuje najmä medailérskej tvorbe, reliéfu a komornej plastike a je známy i ako autor komorných realizácií so značným spoločenským významom. Jeho pamätné tabule nájdeme v Bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme, v benediktínskom kláštore v Ellwangene, v San Pietro in Castello v Benátkach i priamo oproti Battistero Neoniano na stene dómu v Ravenne.

Marián Polonský predstavil svoje diela na mnohých individuálnych výstavách doma i v zahraničí. Je členom FIDEM a od roku 1969 vystavuje na všetkých medzinárodných prehliadkach tejto organizácie. Zároveň je i neúnavným organizátorom sympoziálnych, výstavných i edičných aktivít a zúčastnil sa na mnohých medailérskych sympóziách.

Okrem mnohých cien za keramiku získal významné ocenenia i za medailérsku tvorbu. V roku 1989 Cenu Slovenského fondu výtvarných umení na II. medzinárodnom kvadriennale medailí v Kremnici, v roku 1990 Cenu Art Dialogue na IX. Biennale Internazionale del Bronzetto Dantesca v Ravenne a v roku 2014 Cenu Art Valley na XXXII. kongrese FIDEM v Sofii, po ktorej nasledovala v roku 2016 samostatná výstava pri príležitosti XXXIII. kongresu FIDEM v belgickom Namure. V roku 2015 sa stal laureátom Ceny Spolku výtvarníkov Slovenska, v roku 2018 získal Cenu Fra Angelica a v roku 2019 Cenu Fondu výtvarných umení.

Kontakt:
Štefánikova 31, 811 05 Bratislava
Tel.: 00421 2 5249 3203

Vínne stavby. 2019
Bronz a kameň. v. 400 mm

Archeo. 2018. Bronz a kameň
v. 450 mm

Komornú sochársku tvorbu Mariána Polonského radíme do línie poeticko-imaginatívneho prejavu s výrazným filozoficko-meditatívnym obsahovým nábojom. Jeho kreativita a myslenie intelektuála mu umožňujú spájať veci dávno minulé s podvedomou reflexiou súčasnosti plnej protikladov a odkrývať pred divákom jedinečný svet fantázie a tajomna. Využíva na to poetické metafory, symboly i personifikácie a ich účinkom „dopovedá“ názvami, nápismi, citátni. Východiskom jeho tvaroslovia je ľudská figúra, no rovnako invenčne sa vie vyrovnáť i so zvieracou postavou, krajinou či architektúrou. Vo svojej najnovšej voľnej tvorbe vytvoril pozoruhodné bronzové plastiky, ktoré sú poctou architektkám a stavebnému umeniu i metaforickou pripomienkou nespútateľných živlov v Notre Dame.

Marián Polonský sa už viac ako polstoročie venuje medailérskej tvorbe a patrí medzi najplodnejších a najúspešnejších slovenských medailérov. Na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov sa formuje jeho príznačný rukopis, ktorý speje od pôvodnej didaktickej a manieristickej modelácie vtáčích tiel a zasnených ženských tvári až k bohatým paralelám Brunovského záhrad a k prvým antickým výjavom. Polonský tu stavia do popredia „hojnosť“ a bohatstvo prvkov, línií i tvarov a minucióznú presnosť, aby ju vzápätí poprel priam asketickou striedanosťou a potláčaním detailov v prospech presvedčivosti výrazu. Toto sú dve krajné polohy jeho sochárskeho prejavu. Kreativne v ňom narába so zaužívanými formátmi medaily a vyberá si motívy, symboly, výrazové i významové prvky, ktoré štylizuje a posúva do nových dimenzií. Jeho Zvestovanie z roku 1988 svojím nekonvenčným tvarom, fragmentálnymi okrajmi i použitím siluety antického stĺpa, ktorý sa pretavil do štylizovanej postavy sklonenej ženy v dojímavom geste sa stalo pre jeho tvorbu príznačným. I keď v neskorších rokoch naznačil aj únik k abstrahovanejším formám vyjadrenia, jeho prejav trvalo zostáva v polohách realisticko-poetického a expresívno-lyrického sochárskeho tvaroslovia. Buduje v ňom náročné kompozície, otvorené i uzavreté perspektívy a členité rozprávkové scény, na ktorých sa pohybujú a žijú jeho hrdinovia.

Okrem liatej medaily sa v posledných rokoch venuje aj razeným medailám a okrem klasických podôb siaha i k experimentálnym tvarom a formám s prelievaním negatívnych a pozitívnych objemov, s fragmentálnymi prvkami, priesvitmi a narúšaním obrysov.

Osobitú časť jeho tvorby predstavujú medaily i insígnie významných ustanovizní, spätých s vzdelanosťou a kultúrou národa a s významnými osobnosťami vedy, techniky i umenia. Najpočetnejšiu kolekciu predstavujú razené medaily s medicínskou tematikou, ako i Ceny a Prémie udeľované Nadáciou Matice slovenskej. Sú dôkazom autorovej jedinečnej schopnosti vystihnúť podstatu danej témy i jeho portrétného majstrovstva.

V posledných rokoch sa Marián Polonský čoraz častejšie vracia i k dávnej minulosti nášho národa. Osobnosti slovanských a slovenských dejín, najmä vierozvestcovia a s nimi spojené počiatky našej kresťanskej tradície tvoria protipól k idylickej antike i klasickej renesancii. Aj tu zmysluplnosť kompozície umocňuje istota, technická dokonalosť i elegancia tvarov. Romantickú hravosť kresby a tajomnú atmosféru zložitých výjavov však nahradila byzantská striedanosť odvodená z autentického dobového tvaroslovia. Významnú úlohu tu znovu zohráva písmo, tentoraz hlaholika, ktorá však má okrem didaktickej významovosti i zreteľný tvaroslovný účinok a ako kaligraficky pôsobivý „stavebný článok“ sa často stáva nosným prvkom celej kompozície. ■

100 rokov Lekárskej fakulty UK v Bratislave
Averz a reverz. 2019. Razený tombak
ø 100 mm

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Právnická fakulta. Averz. 2015. Razený
postriebrený tombak. ø 90 mm

Slovenská urologická spoločnosť.
Averz. 2016. Razený tombak. ø 90 mm

Slovenská endokrinná spoločnosť
Averz. 2018. Razený tombak. ø 80 mm

Slovenská endokrinná spoločnosť
Averz. 2018. Razený tombak. ø 80 mm

Branislav Rónai

Narodil sa 14. januára 1985 v Žiari nad Hronom. V rokoch 2000 – 2004 študoval na Škole úžitkového výtvarníctva v Kremnici, na odbor plošného a plastického rytia kovov u Pavla Károliho. V rokoch 2004 – 2011 spolupracoval ako konzervátor so sochárom Jánom Filom a maliarom Miroslavom Šurinom. Od roku 2011 pracuje vo výtvarnom ateliéri Mincovne v Kremnici, kde sa podieľa na príprave návrhov mincí a medailí pre domáci i svetový trh. Je autorom a spoluautorom viacerých pamätných a zberateľských mincí, zároveň sa venuje i medailérskej a voľnej reliéfnej tvorbe. Žije v Kremnici, od roku 2009 je členom Združenia medailérov Slovenska a zúčastňuje sa na jeho výstavách a od roku 2018 i na medzinárodných prehliadkach FIDEM.

Kontakt
J. Horvátha 928/90, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 908 148 910
branoronai@gmail.com

Baletka II. 2018. Razený tombak. ø 70 mm

Lekárska fakulta UK Martin. Reverz. 2019
Razený tombak. ø 80 mm

Baletka I. 2017. Razený tombak. ø 70 mm

100. výročie obnovenia razby medailí v Mincovni Kremnica. Averz a reverz. 2020. Razený tombak. ø 70 mm

Banská Štiavnica. 2020
Razený tombak. ø 60 mm

Jozef Dekret Matejovje. Lesy Slovenskej republiky
Averz. 2019. Razený tombak. ø 60 mm

Branislav Rónai ako jeden z najmladších pracovníkov výtvarného ateliéru Kremnickej mincovne nadväzuje na najlepšie tradície dizajnu mincí a do svojej práce vkladá i vlastnú invenciu a tvorivý potenciál. Vychádza z realistického tvaroslovía, ktoré vhodne prispôsobuje v kontexte s námetom i funkciou mincového artefaktu. Je skvelý kresliar a dobrý portrétista, čo mu umožňuje vystihnúť charakteristické črty historických i súčasných osobností. Má zmysel pre celok i detail aj pre vystihnúť najpodstatnejších znakov, ktoré spoluvytvárajú pocit autentickosti, či už sú to historické prvky, prírodné motívy, architektúry, alebo detaily strojov. Mnohé z jeho realizácií prinášajú nápadité metaforické prvky, ako na minci venovanej Slovenskému krasu, kde jaskyne a ich monumentalitu autor prirovnáva prostredníctvom gotického lomeného oblúka ku stredovekým chrámom a katedrálam. Zaujímavé sú i jeho návrhy alternatívnej meny – košického dukáta, kde strieda historickú tematiku s modernými športovými motívmi, ktoré v jeho námetovej palete nachádzame aj častejšie.

Jeho voľná reliéfná tvorba sa vyvíja v inom duchu. Prispôsobujúc sa technike liateho bronzu upúšťa od presných línií a realistických detailov. Tvary sú robustnejšie s náznakom štylizácie smerom k spontánnejšej a uvoľnenejšej modelácii využívajúcej možnosti vysokého reliéfu na dosiahnutie expresívneho výrazu. Motívy svojich voľných reliéfnych solitérov autor nachádza v intímnom ľudskom svete, nevyhýbajúc sa však ani historickým, mytologickým či literárnym témam.

Medailérska tvorba Branislava Rónaia je až na malé výnimky realizovaná v technike razeného tombaku a vzniká sčasti v prostredí ateliéru mincovne a sčasti v jeho vlastnom tvorivom zázemí. Reakciou na podnety objednávateľov vznikajú pôsobivé kompozície pamätných medailí k jubilejným výročiam miest, kultúrnych i vzdelávacích ustanovizní, ale aj portréty slovenských dejateľov. Jednou z posledných a významom až symbolických je medaila venovaná 100. výročiu obnovy razby medailí v Mincovni Kremnica, v ktorej sa v niekoľkých rovinách prelínajú reinterpretácie viacerých, dnes už ikonických historických kremnických medailí so zábermi exteriéru i interiéru mincovne a s početnými informatívnymi, symbolickými i dekoratívnymi prvkami a nápismi.

Vo sfére voľnej medaily sú v popredí autorovho záujmu diela späté s jeho osobným životom. Okrem športovej tematiky je to najmä tajomný svet baletu, v ktorom sa ako nádejný adept klasického tanca v ranej mladosti chvíľu pohyboval. Vo svojich medailách dokonale vystihol jedinečnú krásu baletu, eleganciu balerín i žiarivú atmosféru divadla. Virtuózne zvládnuté línie ľudského tela, pocit grációznosti a ľahkosti pohybu nie sú len prejavom znalosti anatómie, ale i brilantnej kresliarskej istoty. ■

Adam a Eva – Láskanie. 2015. Liaty bronz. 90 x 300 mm

Miroslav Rónai

Narodil sa 22. septembra 1957 v Kremnici. V rokoch 1972 – 1976 študoval na Strednej umeleckopriemyselnej škole v Kremnici na oddelení plošného a plastického rytia kovov u Milana Ormandíka a Terézie Brezányovej Kružlicovej.

Žije v Kremnici a venuje sa reliéfnej plastike, ale najmä medailárskej tvorbe a návrhom mincí, vyznamenaní i pamätných tabúl. V rokoch 1976 – 1991 pôsobil ako výtvarník v umeleckom ateliéri Štátnej mincovne v Kremnici, následne tvorí ako umelec v slobodnom povolaní. Spolupracuje s Národnou bankou Slovenska a Pražskou mincovňou a je autorom viacerých obehových, pamätných a zberateľských mincí, získal 14 prvých cien, ako i ďalšie ocenenia v súťažiach, dokonca i s presahom do zámoria (tri a päť pesosové, dodnes používané mince „Ernesto Che Guevara“ na Kube). Je autorom Radu bieleho dvojkríža a iných významných radov a inšínií. Svoju tvorbu prezentoval na početných výstavách i medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM. Bol účastníkom študijného pobytu v Cité internationale des arts v Paríži, kde predstavil aj svoju medailérsku tvorbu.

Kontakt
Jula Horvátha 928/90, 967 01 Kremnica
Tel.: 00421 908 928 522

Obetovaný I. 2010 – 2016. Kombinovaná montovaná technika, alpaka a liaty bronz. 190 x 110 mm

Obetovaný II. 2010 – 2016. Kombinovaná montovaná technika, alpaka a liaty bronz. 190 x 110 mm

Miroslav Rónai patrí k popredným medailérom a zároveň i k najúspešnejším návrhárom pamätných i obehových mincí. Technické znalosti a zručnosť, ktoré získal priamo v prostredí kremnickej mincovne, i kreativita a schopnosť vystihnúť špecifiká a atmosféru rozmanitých období aj štýlov ho priam predurčili na interpretáciu historických, umeleckých i hudobných tém, nevynímajúc však ani sakrálnu tematiku, portréty významných politikov i vynálezcov, alebo aktuálne motívy dneška.

Návštevy Parížskej mincovne Monnaie de Paris počas študijného pobytu v Cité des arts dali jeho tvorivým ambíciám nový ľudský rozmer, o čom sám hovorí „...mám v úcte túto prácu a snažím sa ju robiť láskyplne, s nadhľadom a zasvätené“.

Miroslav Rónai je výborným figuralistom i portrétistom, čo mu umožňuje realizovať náročné a bohaté kompozície plné postáv, architektúr a pôsobivých mestských panorám, kde dokáže harmonicky spojiť historické atribúty i písmo ako nositeľa konkrétnej informácie a zjednotiť obe strany návrhu. Hoci východiskom jeho tvorivého princípu je realistické tvaroslovie s jemnou inklináciou k epickej fabulácii, v modelácii tvárí, v štruktúre odevov, vlasov prípadne i pozadia občas prechádza od vecnosti k jemnej poetickej štylizácii.

Vo svojej voľnej medailárskej tvorbe Miroslav Rónai koncipuje aj komorné kolekcie, ktoré sú z výtvarného i kompozičného pohľadu dokonale zjednotené. Vo výraze sú však spontánnejšie, prinášajú novú symboliku i metaforické podtexty, kombináciu viacerých materiálov, nové obrysové formáty i obohatenie o farebné akcenty.

Zo začiatku deväťdesiatych rokov pochádzajú jeho pôsobivé medaily ABC sochárstva, kde zaujímavým spôsobom spája bohato modelované ľudské torzá s kaligrafickými prvkami a neskôr v benátskych inšpiráciách i s fragmentmi dobových architektúr. Sústreďuje sa predovšetkým na sochársku modeláciu tiel, využíva svetelné kontrasty plastických objemov i temných hlbok reliéfu. Po prelome storočia sa stáva adresnejším a od anonymných tiel sa posúva k charakterovým podobizniám výnimočných historických postáv, kde skvele vystihuje identitu zobrazovaných osobností, no zároveň zachováva i príznačné prvky svojho autorského rukopisu. Postupne pribúdajú i nové motívy, okrem mytologických ako Orfeus či Prométheus sú to i náročnejšie spoločenské či ekologické témy ako cyklus Mementá. Je zaujímavé, že bronzové liate medaily autor obohatil i o malú sériu montovaných medailí s názvom Obetovaný, čím rozšíril paletu svojich technických postupov. ■

Vlasta Burian I. 2017. Sadrový návrh
ø 200 mm

Veľkomoravské knieža Mojmir I. Averz a reverz. 2019. Razené pozlátené striebro. ø 34 mm

100. rokov Slovenského národného divadla. Averz a reverz. 2020. Razené striebro. ø 34 mm

Portrét umelca. 2019. Liaty bronz. ø 200 mm

Juraj Sapara

Narodil sa 10. mája 1947 v Žiline. V rokoch 1963 – 1967 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor kameňosochárstvo u Štefana Belohradského a v rokoch 1967 – 1973 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Fraňa Štefunku a prof. Jozefa Kostku. Je zakladajúcim členom medzinárodného medailérskeho sympózia v Kremnici (1983), združenia GERULATA (1989) i Združenia medailérov Slovenska (1990). V rokoch 1995 – 2004 pôsobil ako pedagóg na Strednej priemyselnej škole grafickej v Bratislave, v odbore počítačová grafika, grafika tlačových médií a grafický dizajn. Od roku 1998 až podnes pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Fakulte výtvarných umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, od roku 2000 ako vedúci katedry sochárstva a v rokoch 2011 – 2019 ako dekan. V roku 2004 bol habilitovaný za docenta v odbore voľné výtvarné umenie na Vysokej škole výtvarných umení.

Žije v Bratislave a venuje sa monumentálnej a komornej sochárskej tvorbe, medailérskej tvorbe, kresbe, malbe a počítačovej grafike. Svoje diela prezentoval na mnohých domácich i zahraničných výstavách i na medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM. Bol účastníkom viacerých medailérskejších i sochárskych sympózií i workshopov, z ktorých mnohé inicioval.

Kontakt:
Kutuzovova č. 4, 831 03 Bratislava
tel.: 00421 905 279 681
saparaj@orangemail.sk

20 rokov Akadémie umení Banská Bystrica. 2017
Razený, postriebrený bronz. ø 50 mm

Druhá brána. 2017. Bronz. v. 360 mm

Železná stéla. 2015. Liate železo. v. 400 mm

Širokospektrálnu tvorbu Juraja Saparu charakterizuje kreativita a schopnosť experimentovať s cieľom využiť a prepojiť danosti techník a žánrov, ktorým sa v procese tvorby venoval. Ako sochár sa vyvíjal od kostkovských filiácií k robustnejšiemu a expresívnejšiemu prejavu s výraznou redukciou objemov a tvarov až na hranicu archetypu, ba miestami až sochárskej abstrakcie.

V podobných intenciách sa odvíja i jeho medailérsky príbeh, ktorého počiatky spadajú do osemdesiatych rokov, keď prináša vo svojich liatych medailách pôsobivý poeticko-expressívny až lyrizujúci tvorivý princíp a vzácnu vyváženost abstraktných i reálnych prvkov. Na štruktúrálnom pojednanom, reliéfne zvrásnenom a abstrahovanom pozadí rozvíja asymetrickú kompozíciu, kde v náznakoch tušíme fragmenty postáv a tvárí, ako aj rozmanité symboly. Optický efekt liatych kovov i metaforický akcent zatavený v symbolike tvarov umocňujú celkovú poetickosť a emotívny dosah týchto diel, inšpirovaných témami mytologickými, literárnymi i filozofickými, ako i postavami európskej výtvarnej moderny.

Saparaova medailérska tvorba na prelome storočia dostáva nové podoby, reagujúc na tvaroslovné i myšlienkové posuny, ktoré zaznamenávame v jeho komornej plastike. Pociťujeme to v narastajúcej expresivite, no najmä v razantnosti a robustnosti a v pevnej kompozícii hutných, no realistických tvarov a postáv na vyprázdnenom pozadí. Objavujú sa náznaky geometrickej stylizácie, pribúdajú archetypálne tvary, ktoré sa prelínajú s mytologickými i metaforickými symbolmi, ako rozmanité nity, svorky či kovové putá evokujúce raný industriálny vek, ale i pocity obmedzenia a sociálnej neistoty. Tento akcent nástojčivej razantnosti pociťujeme i v textovej časti jeho medailí, kde strieda masívne blokové písmo so subtilnejšími verziami, priamo vkladnými bezprostredne do obrazovej plochy.

V druhej polovici prvého desaťročia prichádza Juraj Sapara s novou kolekciou diel, v ktorých výrazne posunul obsahovo-významové i výrazové prvky tohto žánru až na hranice voľnej reliéfnej tvorby. Jeho tajomné až mystické štvorhranné medaily, v ktorých sa objavujú sakrálne i historické, ba až prehistorické motívy spolu s témami brán a stél, pôsobia vo svojej značne abstrahovanej podobe robustne až monumentálne, ako osudové posolstvá z iného sveta. Použitie literiny, ktorá umožňuje mäkkú modeláciu fragmentálne naznačených postáv a tvarov na pozadí farebného akcentu zrnitých štruktúr spolu s prelínaním pozitívnych a negatívnych foriem posúvajú tieto diela do polohy výsostne osobnej vnútornej výpovede umelca. ■

Hlava. 2017. Liate železo. v. 430 mm

Evanielium I. 2006. Literina. 120 x 120 mm

Druhá brána I. 2006. Literina. 120 x 120 mm

Druhá brána II. 2006. Literina. 120 x 120 mm

Pád Ríma I. 2006. Literina. 120 x 120 mm

Ladislava Snopková

Narodila sa 10. mája 1948 v Hořiciach. V rokoch 1963 – 1967 študovala na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor drevorezba u Ludwika Korkoša a v rokoch 1967 – 1973 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša. V rokoch 1973 – 1982 pôsobila ako vysokoškolská pedagogička na Fakulte architektúry Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, kde až do roku 2019 žila. Dnes žije v Tomášove a pokračuje vo svojom celoživotnom tvorivom programe v oblasti komornej plastiky, reliéfu a medaily. V roku 1989 získala Cenu Slovenského fondu výtvarných umení na II. medzinárodnom kvadriennale medailí v Kremnici. Má za sebou početné individuálne i kolektívne výstavy, a tiež účasť na medzinárodných prehladkach v rámci FIDEM.

Kontakt
Hlavná 83, 900 44 Tomášov
Tel.: 00421 2 6280 4029
00421 911 992 976

Peklo a nebo. 2018. Liaty cín. v. 110 mm

Spomienka na dom. 2017. Liaty cín. v. 125 mm

Ladislava Snopková je sochárka s mimoriadne citlivým vzťahom k materiálu, ktorým je v jej prípade nielen drevo, ale predovšetkým bronz a cín. I keď prvé a veľmi intenzívne kontakty s umením získala v ateliéri svojho otca prof. Ladislava Snopka, roky štúdií v reliéfnjej špeciálke prof. Rudolfa Pribiša dali jej výtvarnému smerovaniu jasný cieľ, poodhaliť tajomnú výrazovú silu ukrytú v kove a v robustnej forme zdôrazniť krásu a pôvab detailu. Jej sochárske tvaroslovie je založené na kontraste zdanlivo neopracovaných až rudimentárne pôsobiacich plôch a krásnych, klasicky obľúbených objemov. Jej komorné plastiky akoby sa priamo pred očami diváka vynárali z beztvarej hmoty. Sú expresívne i dramatické, no aj emotívne a predovšetkým nesmierne ľudské. I keď východiskom jej sochárskeho prejavu je reálny tvar, na ceste za presvedčivým výrazom hľadá možnosti jeho postupnej štylizácie často i smerom k abstrahovanejším polohám. Námetová škála jej diel je nesmierne široká a siaha od figurálnych motívov, príbehov a spomienok cez ľudské i zvieracie torzá a prírodné prvky až k hudobným motívom a filozoficko-meditatívnym úvahám.

V podobných intenciách sa odvíja aj jej voľná medailérska tvorba. Zatiaľ čo v polovici sedemdesiatych rokov sú to jasné figurálne koncepty s detailnejším rozpracovaním klasickej kruhovej kompozície, koncom osemdesiatych rokov sa objavujú amorfnejšie tvary s dôrazom na plastickú modeláciu a prítomnosť symbolických prvkov. V polovici deväťdesiatych rokov nastáva v tvorbe Snopkovej isté uvoľnenie. Tematický diapazón sa rozširuje o meditatívne polohy, i o témy každodenného života a najmä o detaily prírodného sveta. Neskôr narastá podiel figuratívnej zložky, pribúdajú drobné detaily a medaila sa stáva nositeľkou príbehu s literárnou či filozofickou pointou. Po prelome storočia sa v autorkiných medailách objavujú prvky antických architektúr, ktoré tvoria pozadie, ale často i dominantný motív kompozícií až s rozprávkovým charakterom. Mení sa i rukopis a typológia postáv, objemy sú bohatšie až monumentálne a žiara bronzu a tiene patiny prepožičiavajú jej dielam punc slávnostnej výnimočnosti. Okrem klasických kruhových medailí sa objavujú i hranaté tvary, evokujúce predstavu reliéfnych obrazov.

Vo svojej najnovšej medailérskej tvorbe sa Ladislava Snopková znova vracia k uvoľnenejšiemu rukopisu a postupnému abstrahovaniu tvarov do podoby znakov a siluet, aby na skromnej ploche medaily zhmotnila svoje najvútornejšie pocity, v ktorých sa prelínajú spomienky na detstvo, fantázie, sny a túžby. Náznaky ľudských postáv, stratené koráby, kvety a prírodné prvky evokujú v temer monochrómej farebnosti cínu, ožvivené len štruktúrnym poňatím reliéfnych plôch a vysokým leskom jednotlivých detailov pocit poetickkej tajomnosti a nabádajú nás k meditácii a zamysleniu. ■

Ránko. 2018. Liaty cín. ø 130 mm

Stratená loď. 2019. Liaty cín. 135 x 120 mm

Jesienky. 2019 Liaty cín. 150 x 120 mm

Imrich Svitana

Narodil sa 22. januára 1944 v Spišskej Novej Vsi. V rokoch 1959 – 1963 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, na oddelení rezbárstva u Antona Drexlera a Ludwika Korkoša a v rokoch 1963 – 1970 na Vysokej škole umeleckého priemyslu v Prahe, odbor umeleckého spracovania kovov u prof. Josefa Malejovského a prof. Jána Nušľa.

V rokoch 1996 – 2010 pôsobil ako pedagóg v odbore kameňosochárstvo na Strednej priemyselnej škole v Spišskej Novej Vsi. Žije v Poprade a venuje sa komornej i monumentálnej plastike, šperku, medailárskej i mincovej tvorbe, kresbe i fotografii. Svoju tvorbu predstavil na mnohých autorských i kolektívnych výstavách doma i v zahraničí, ako aj na medzinárodných výstavách FIDEM. Bol účastníkom viacerých sochárskych sympózií a mnohé jeho umelecké šperky i návrhy mincí získali ocenenia a odmeny.

Kontakt
Scherfelova 35, 058 01 Poprad
Tel.: 00421 908 984 718

Imrich Svitana je umelec s mimoriadne rozsiahlym a členitým tvorivým programom. Patrí medzi najlepších slovenských autorov umeleckého šperku, celé desaťročia sa radí medzi popredných medailérov a tvorcov mincí, veľmi pozitívnym spôsobom obohatil tvaroslovnú i výrazovú paletu slovenskej sochárskej tvorby. Jeho najnovšia výstava v Tatranskej galérii „Od A po Z“ zhodnotila i jeho prínos do oblasti kresby a fotografie.

Imrich Svitana je sochár, v ktorom sa spája umelecká kreativita a technická precíznosť s citom pre materiál a jeho dokonalé autorské stvárnenie. Drevo, kameň i kov spracúva so vzácnou rovnováhou skulpturálneho i modelačného cítenia. Pražská sochárska škola i historické prostredie Spiša vtlačili jeho prejavu špecifický akcent, ktorý sa pretavil do tvarovej jednoduchosti, výrazovej čistoty i presvedčivej ľudskej symboliky. Jeho tvaroslovie postupne prechádza od realistických cez geometrické a konštruktivistické polohy až k archetypálnym tvarom, nevyhýbajúc sa ani prejavom blízkym abstrakcii. Pozoruhodná je i vzájomná prepojenosť jednotlivých umeleckých žánrov v jeho tvorbe a originalita, s akou výtvarnú reč svojich voľných plastík transformuje do šperkárskoho i medailárskeho prejavu a snád aj naopak.

Mimoriadne presvedčivo to pociťujeme v jeho voľnej medailárskej tvorbe, ktorá prekvapuje originalitou autorských postupov i symbolikou a hĺbkou myšlienkových odkazov. Svitánove liate bronzové medaily z osemdesiatich rokov charakterizuje ešte prelínanie poeticko-emotívneho a racionálne expresívneho vyjadrenia. Mäkké plynulé línie a vystupujúce plastické objemy v dielach s tematikou detského sveta a primárnych ľudských citov sú v kontraste s pevnou až lineárnou obrysou kresbou a redukovanými tvarmi jeho epických bájak personifikujúcich ľudské správanie.

Túto postupnú inklináciu k jednoduchým až geometrickým znakom nachádzame v kolekcii veľmi sugestívnych medailí, venovaných popredným slovenským galériám. Tento proces abstrahovania sa v priebehu nasledujúceho desaťročia prejaví v takmer archetypálnej podobe v rôznych ľudských i zvieracích symboloch a znameniach. Súbežne sa mení i tvar medailí až do podoby rôznych geometrických i symbolických obrys, plastickú modeláciu nahradí neskôr plošná obrysová línia s rôznymi perforáciami a medaila postupne nadobúda podobu členito vyrezávaného plošného znaku, pripomínajúceho časť zo skladačky puzzle.

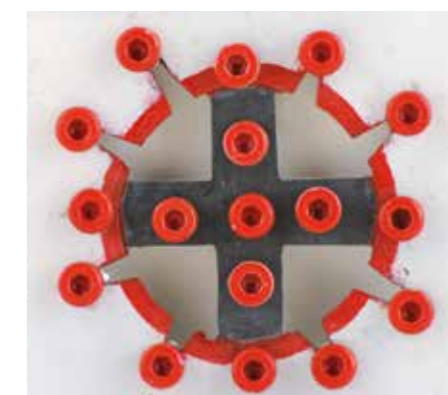
Po prelome storočia sa vo Svitánovej medailárskej tvorbe začínajú objavovať princípy asambláží a montáží rozmanitých prvkov z prírodných i technických materiálov. Autor postupne abstrahuje jasne čitateľné tvary a znaky do univerzálnej expresívno-lyrickej a neskôr geometricko-konštruktívnej polohy, ktorá je signifikantná i pre jeho súčasnú tvorbu. Asamblážne prvky, ako fragmenty travertínu a bridlice, ale aj žiletky, náboje, zvončeky, skrutky i nity majú symbolický podtext, ktorého význam umocňujú i príznačné názvy. Novým prvkom je maliarske využitie farby, ktorú už nevnímame len v polohe drobného akcentu, ale objavuje sa v súvislejších plochách.

Vysokú úroveň si zachovávajú i Svitánove klasické razené medaily s dobovými sakrálnymi alebo historickými reáliami spišského prostredia, ktoré vznikajú priebežne počas posledných tridsiatich rokov. Autor využíva minimalisticky abstrahované panorámy spišských miest a prostú dokonalosť dobových architektonických prvkov, ktoré kladie do kontrastu k bohatým figurálnym kompozíciám stredovekej plastiky, ale aj k aktuálnym civilistickým témam zo súčasnosti. Inú polohu klasickej medaily s použitím netradičného materiálu predstavujú jeho vyrezávané medaily z dokonale leštenej bridlice, ktorým dal podobu tajomného nadčasového šperku.

Rovnako veľmi kultivované, tvarovo čisté, jednoduché no vycizelované sú aj jeho početné návrhy na pamätné i zberateľské mince, z ktorých mnohé boli ocenené a viaceré i realizované. ■

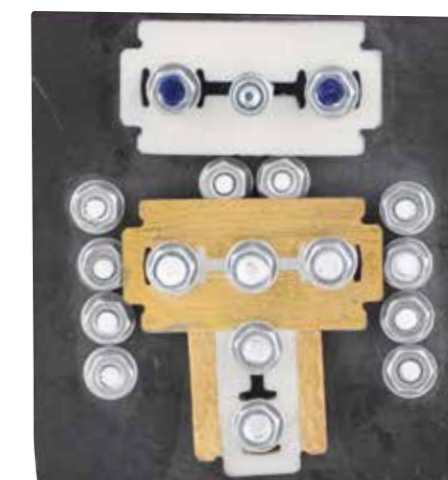
Ecce Homo. 2020. Kombinovaná montovaná technika, bridlica, kov a farba. 80 x 75 mm

Coronavirus. 2020. Kombinovaná montovaná technika, bridlica, kov a farba. 70 x 60 mm

Pišťovník, jeden zo Sedem statočných. Kombinovaná montovaná technika, bridlica, striebro, kov, farba. 80 x 80 mm

Mimozemšťan. 2020 Kombinovaná montovaná technika, bridlica, žiletka, zlato, a farba. 70 x 75 mm

Majster Pavol z Levoče 1517 – 2017. Averz a reverz. 2017. Razený tombak. ø 70 mm

Tatranská galéria Poprad. 2020. Averz a reverz. 2020. Razený tombak. ø 70 mm

Súhra. Z cyklu Dvaja ako jeden. 2019. Sekaný a brúsený travertín, zlato. v. 540 mm

Alexander Vika

Narodil sa 10. mája 1933 v Bratislave, kde v rokoch 1953 – 1959 študoval na Vysokej škole výtvarných umení, na oddelení reliéfného sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša. Žije v Bratislave a venuje sa sochárskej a medailárskej tvorbe, malbe a kresbe. Je aj autorom mnohých monumentálnych diel a v rokoch 1962 – 2012 pôsobil ako vysokoškolský pedagóg, od roku 1986 ako docent na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Trnave, na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a na Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka, ktorá mu v roku 2011 udelila za celoživotný umelecký, pedagogický i vedecký prínos čestnú vedeckú hodnosť Doctor honoris causa. Alexander Vika vystavoval na mnohých individuálnych i kolektívnych výstavách, na výstavách medailí v rámci Československa, na prezentáciách Združenia medailérov Slovenska, i na medzinárodných výstavách FIDEM. V roku 1985 získal Cenu ex aequo na I. medzinárodnom kvadrienále medailí v Kremnici, v roku 2017 Cenu ministerky kultúry Slovenskej republiky a v roku 2018 Cenu Spolku výtvarníkov Slovenska.

Kontakt
Drotárska 28, 811 04 Bratislava
Tel.: 00421 904 964 267
alexandervika@gmail.com

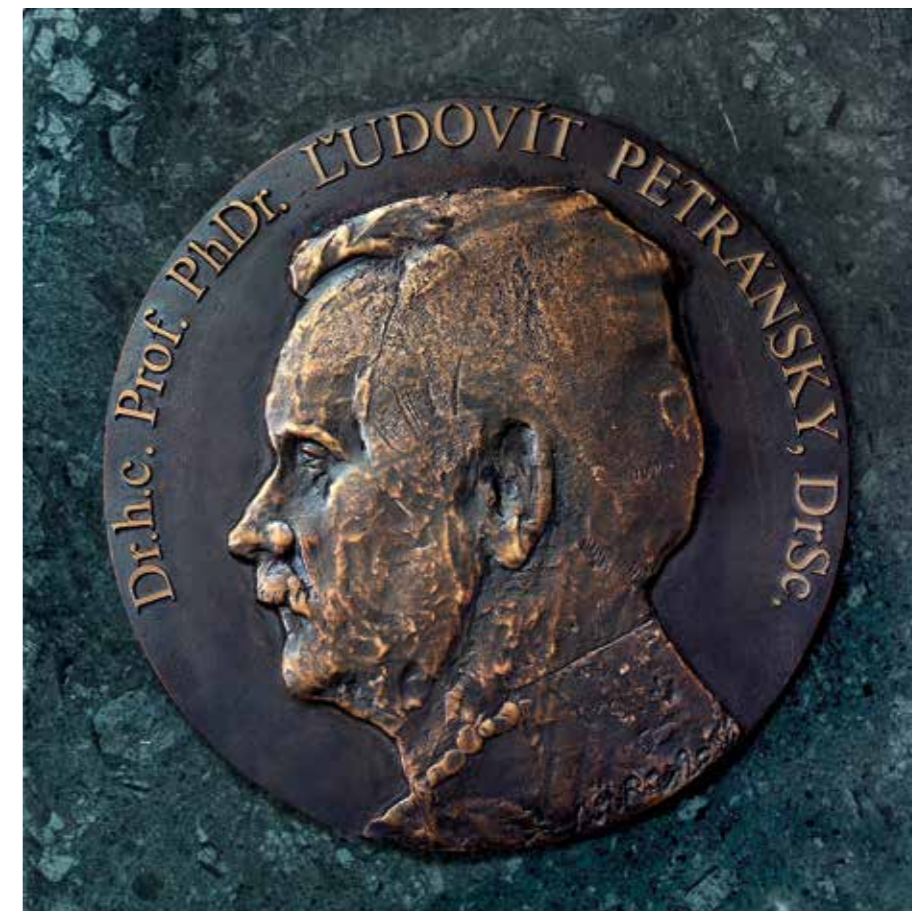

Biodráma V. – VI. 1973 – 2019. Bronz. 150 x 240 mm

Sochár Alexander Vika celé desaťročia tvoril monumentálne diela. Súsošia a pamätníky, dekoratívne steny, mestské i záhradné plastiky. Bol jedným z prvých autorov, ktorí vo svojich monumentoch uplatnili princípy konštruktivismu a abstraktnej tvorby, vytvoril však aj množstvo figurálnych diel s bohatým epickým záberom, kde zobrazil mnohé udalosti novodobých národných dejín i život našej krajiny. V podobných intencióch, no v komornejšej mierke a intímnejších podobách sa rozvíjala i jeho tvorba v oblasti drobnej plastiky a reliéfu. Tu pri dielach inklinujúcich k abstraktnému prejavu Vika volí nekonvenčné striebřité kovové materiály, prípadne terakotu a vo figurálnej tvorbe sa realizuje najmä v sadre a v technike liateho bronzu.

V oblasti voľnej medailárskej tvorby sa prejavil ako invenčný autor s výrazným prínosom do klasických podôb tohto umeleckého žánru. V polovici sedemdesiatych rokov vychádza ešte zo zaužívaných polôh liatej bronzovej medaily s plochým reliéfom a s množstvom postáv, kde spočiatku prevláda lyrický prvok umocnený i symbolikou detailov, kvetín a stúh. V deväťdesiatych rokoch sa objavujú v jeho medailách náznaky geometrickej štylizácie a hustý a robustný vertikálny raster, ktorý často prekrýva a deštruuje figurálne motívy a ženské profily v popredí, aby neskôr pohltil celé postavy a zmenil ich na anonymný a neidentifikovateľný dav ľudí. Táto transformácia objemov postupne znova nadobúda figurálne podoby krásnych ženských postáv a hudobných motívov, ktoré sa v jeho medailárskej tvorbe často opakujú. Ako nový prvok sa objavuje výrazná patina, ktorá dáva vyprázdnenému pozadiu impulz života a nádeje.

Alexander Vika zobrazuje vo svojich medailách predovšetkým figurálne výjavy, postavy i portréty a v poslednom období i závažné ekologické mementá. Mimoriadne pôsobivo dokáže prepojiť obrazové a informatívne prvky v dokonalej súhre plasticky modelovaných tvárí en face a písma. Tvorí predovšetkým vo vysokom reliéfe, kde uplatňuje plynulejšiu a obľejšiu modeláciu postáv, navodzujúcu až poeticko-lyrický kontext. Rovnako pôsobivé sú však i jeho diela v technike en creux, s ktorými sme sa stretávali najmä v jeho ranej tvorbe. V polovici druhého desaťročia, po sérii žiarivých reliéfnych medailí s bohatými figurálnymi kompozíciami zástupov a davov, modeluje Alexander Vika znova portréty osobností novodobých slovenských dejín vo veľmi uvážlivom a striedmom štýle s precízne zvládnutou charakteristikou jednotlivých postáv. ■

Prof. PhDr. Ludovít Petránšký DrSc. 2019. Liaty bronz. ø 240 mm

Stanislav Kiča

Narodil sa 12. júla 1981 v Bratislave. Po odbornej príprave v sochárskom ateliéri Andreja Rudavského študoval v rokoch 1995 – 1999 na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave u Jozefa Hobora, Viliama Lovišku a Vojtecha Pohánku. V rokoch 1999 – 2006 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Petra Rollera a na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Juraja Meliša. Ešte počas štúdií sa pripojil k Martinovi Palovi a Ondrejovi Zimkovi ako člen ateliéru Tri kamene (2006 – 2014). V roku 2012 bol nominovaný na Krišťáľové krídlo a v roku 2013 získal Cenu Martina Benku.

Žije v Bratislave a venuje sa komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe a v poslednom období aj tvorbe netradičných medailí. Je členom Spolku výtvarníkov Slovenska a má za sebou množstvo individuálnych i kolektívnych výstav doma i v zahraničí.

Kontakt
Ševčenkova 31, 851 01 Bratislava
Tel.: 00421 907 118 508
skica127@gmail.com

Malý princ a ovečka. 2018. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, kameň, antikoro. 180 x 380 mm

Spln. 2018. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro a bronz. 350 x 450 mm

Agnus Dei. 2019. Montovaná technika, alpaka, bronz. 230 x 290 mm

Tatranec. 2018. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro. ø 240 mm

Stanislav Kiča podobne ako jeho viacerí rovesníci prežil „učňovské roky“ v tvorivej atmosfére ateliéru sochára Andreja Rudavského. V tomto prostredí si osvojil netradičné sochárske postupy, získal technickú zručnosť v práci s kovom i kameňom, ale najmä upevnil svoj vrodený vzťah k duchovným hodnotám domácej kultúry a jej tradíciám. Tieto konštanty sú východiskom jeho umeleckého rastu a vykryštalizovali sa do veľmi osobitej sochárskej reči, charakteristickej redukciou tvarov až na hranicu archetypu, využívaním kontrastu rozmanitých materiálov a štruktúr a predovšetkým presvedčivou symbolikou a sochárskou metaforou. Tá sa stala v Kičovej tvorbe trvalým a určujúcim prvkom. Prostredníctvom imaginácie a reči symbolov sa vracia k zabudnutej atmosfére dávnych čias, ktoré sa niesli ešte v znamení symbiôzy človeka a prírody. Je autorom mnohých monumentálnych i komorných sochárskych diel. Po období rozmernejších realizácií sa v posledných rokoch sústredil viac na komornú tvorbu a priestorovú kompozíciu svojich sôch premietol do reliéfného sochárskeho „obrazu“, kde v širokom ráme vytvára uzavretý priestor ako scénu, na ktorej sa odohrávajú jeho plastické príbehy.

Stanislav Kiča často využíva kovové nepotrebné predmety a celú kolekciu svojich najnovších komorných závesných „obrazov“ realizoval na ploche alpakových táčok a podnosov, ktoré na tento účel celé roky zbieral. Vytvoril tak zaujímavé artefakty evokujúce predstavu netradičnej medaily, ktorá už vo svojom tvare i pôvodnom poslaní má zakódovanú vlastnú históriu a pamäť, autorom veľmi kreatívne nanovo interpretovanú. Kičove medaily majú svoje príbehy, ktoré sú prosté a hlboko ľudské. Autor ich situuje na pozadie tajomnej krajiny s obrysami vrchov a siluetami stromov. Zjednodušuje ústredné motívy svojich diel až do podoby znaku, ktorý vo svojej tvarovej jednoduchosti a presvedčivosti priam žiari uprostred krajiny. Osamelý koník, smutný vlčík a sporadicky i ľudská postava napriek svojej subtilnosti ovládajú celý priestor a evokujú duchovnú čistotu a naliehavosť návratu človeka k prírode. Autor nepracuje len s tradičnou technikou modelácie a odlievania, ale i kovania a zvárania, montáže a asambláže a často aj vkladá do svojich kompozícií kamenné neopracované solitéry, alebo nájdene predmety. Práve pri týchto tvorivých postupoch sa uplatňuje jeho zmysel pre detail a farebné nuansy rozmanitých textúr, jeho schopnosť využiť štruktúry neopracovaných zvarov a stopy plameňa, ale najmä jeho maliarska bezprostrednosť pri gradovaní hĺbky a sýtosti patiny.

Témy jeho diel sa dotýkajú prapodstaty našej krajiny, sú späté s ľudovými legendami, rozprávkami, literárnymi predlohami, ale i autorovými spomienkami a zážitkami. Objavuje sa i religiózna a kresťanská tematika, ktorá rezonuje v dojímavom Ukrižovaní či v tajupnej symbolike Agnus Dei.

Najnovšou a mimoriadne silnou inšpiráciou Stanislava Kiču sa stalo jedno z najznámejších diel svetovej literatúry, Malý princ A. de Saint-Exupéryho. Poetický príbeh muža a chlapca, ktorý stretáva priateľov i tých nie-priateľov na rôznych planétach, je metaforou ľudských osudov a vzťahov, nekonečného hľadania, smútku, ale i nádejí. ■

Malý princ I. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro. ø 150 mm

Malý princ a líška. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, kameň, antikoro. ø 150 mm

Malý princ II. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro. ø 150 mm

Na hornom konci. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, kameň, antikoro. ø 150 mm

Tatranec. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro. Ø 150 mm

Vičie hory. 2020. Kombinovaná technika, montáž, alpaka, antikoro. ø 150 mm

Milan Struhárik

Narodil sa 18. marca 1935 v Novom Meste nad Váhom. V rokoch 1951 – 1955 študoval na Vyššej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, na oddelení rezbárstva u Antona Drexlera a Ludwika Korkoša a v rokoch 1955 – 1961 na Vysoké škole umeleckého priemyslu v Prahe v ateliéri úžitkového sochárstva u prof. Josefa Wagnera, prof. Jana Kavana a prof. Jana Baucha. Žije v Novom Meste nad Váhom a venuje sa sochárskej, sporadicky i medailérskej tvorbe. Je aj autorom mnohých monumentálnych diel do architektúry. V roku 1964 získal odmenu v kategórii medaila na celoštátnej súťaži v Prahe. V rokoch 1963 – 2006 pôsobil ako pedagóg na Ľudovej škole umenia v rodnom meste a svoju tvorbu predstavil na početných autorských i kolektívnych výstavách. Je členom Spolku výtvarníkov Slovenska.

Kontakt:
Severná 18, 915 01 Nové Mesto nad Váhom
Tel.: 00421 32 77 15 81 2

Anička Jurkovičová Hurbanová. 1999
Razený tombak. ø 60 mm

Ph.Mr. Ján Halaša. Klub dejín farmácie
J. Halašu. Averz. 1997. Razený tombak
ø 60 mm

Maliar Peter Ondreička. 1991
Liaty cín. ø 250 mm

Ťažisko Struhárikovej sochárskej tvorby predstavujú ženské postavy a predovšetkým hlavy žien, ku ktorým sa opakovane vracia a vtlača im pečať svojho charakteristického rukopisu. Inšpiráciu nachádza v mytológii, v literatúre, v prírode i v reálnom živote a vychádza z poeticko-imaginatívnej predstavy štíhlych a vznosných ženských postáv, elegantných línií hláv a krásnych profilov. Tvárne drevo mu umožňuje nespočetné variácie základných tvarov, ktoré vrství, znásobuje, vytvára výrezy a priehľady, do nich vkladá rozmanité, často geometrické prvky, či figúrky vtáčikov, evokujúc priam surrealistickú poetiku a symboliku. Drevo ponecháva v pôvodnej farebnosti, detaily tváre vyrezáva v podobe minimalistickej kresby, ktorú potom farebne zvyrazňuje, prípadne celé plochy jemne polychrómuje priesvitnými lazúrami.

Hoci sa na prvý pohľad zdá, že drevo je pre Milana Struhárika jediným zmysluplným médiom, v skutočnosti vytvoril i množstvo bronzových búst a portrétnych reliéfov významných osobností zo sveta kultúry. Dnes je príležitosť zhodnotiť aj jeho prínos do oblasti medailérskej tvorby, ktorý sa s odstupom rokov ukazuje ako pozoruhodný. I keď to boli práce zväčša vznikajúce na spoločenskú objednávku, možno práve táto skutočnosť, spolu s využitím podnetov z pražského umeleckého prostredia, podnietila veľmi kreatívne posuny v autorovom zaužívanom rukopise. Lyrizujúci akcent podmienený naturelom síce Struhárik vo svojich medailách nezaprel, vymanol sa však z anonymity svojich ženských hláv, vrstvenie prvkov nahradil objemovou plasticitou, dosiahnuc jedinečnú presvedčivosť vo vystihnutí charakteristických črt tváří. Iným aspektom je i moment ľudskosti a spontánnosti, ktorý vyžaruje najmä z portrétov M. A. Bazovského, J. Halaša či K. Pádivého. Razené i liate pamätne a príležitostné medaily z druhej polovice osemdesiatych a najmä deväťdesiatych rokov predstavujú vzácnu vyváženú reliéfnej obrazovej kompozície a použitých typov písma. Je to evidentné i v pietnej spomienke venovanej novomestskému rodákovi Petrovi Ondreičkovi, kde Struhárik prepojil podobizeň umelca s tajuplným svetom mystických postáv a príšer jeho obrazov. Za zmienku stoja i reverzy medailí prinášajúce nezvyčajné pohľady na architektúru zobrazovaných miest s využitím perspektívnych skratiek. ■

Hudobný skladateľ Karol Pádivý. Pádivého Trenčín. Averz a reverz. 1985
Razený tombak. ø 70 mm

Nové Mesto nad Váhom. 1993. Liaty bronz. ø 250 mm

Ludovít Vladimír Rizner. Slovenská
národná knižnica. Averz. 1989
Razený tombak. ø 60 mm

Národný umelec M. A. Bazovský
GMAB Trenčín. Averz. 1989
Razený tombak. ø 80 mm

PhDr. Jozef Karlík. 2012
Liaty cín. ø 190 mm

POCTA KRASKOVI

Najkrajšia báseň môjho života
Je tvoja Pieseň matky otrokyne
Ku nej sa budem túliť vo chvíľach tesných
Stačí mi z nej riadok – slovko – dve
A pokiaľ ma život pustí
Budem sa túliť do tvojich veršov
Piesne matky otrokyne

Najkrajšie báseň môjho života
Sú tvoje slová pravdy

Syna otrokára
Pre matku
Syna otrokyne

Na horských lúkach vyklčených
Namiesto plevelu
Zasial si iné semä

Semä borovice
Nebesá kropia nedočkavou vlahou
Tvoje sadenice

Bude dosť dreva pre všetkých
Bude dosť dreva

Za naše matky
Nútené milovnice

Prídem ti Krasko pomôcť
Kresať z borovice šibenice

Ó smutne znela Pieseň matky otrokyne
A žijú dnes aj ženy iné
Integrované otrokyne

RULETA

V tejto hre ja som nešvindľoval
V tejto hre hral som oko
Do tej hry dal som všetko svoje
A žiadny peniaz bokom

V tejto hre hral som čiernou
A krupier vraví – sorry
V tejto hre padla red
S úlisným krupierovým – sorry

Možno že krupier nešvindľoval
S úklonom vravel – sorry
A prídte pane aj nabudúce
Už budú nové stoly

JOZEF KAROL HÖGER
ŠTEFAN HUDZÍK
LADISLAV PRÍTEL

IN MEMORIAM

Jozef Karol Höger

Narodil sa 2. mája 1951 vo Finticiach. V rokoch 1966 – 1970 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, odbor umelecký kováč u Jána Korkoša a v rokoch 1970 – 1976 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave u prof. Jána Kulicha a na oddelení reliéfneho sochárstva u prof. Rudolfa Pribiša. V rokoch 1975 – 1976 sa zúčastnil na dvojsemestrálnom študijnom pobyte na Accademii di Belle Arti Pietro Vannucci vo Florencii u prof. Marca Chisottiho. V rokoch 1977 – 1985 a 1990 – 2005 pôsobil ako pedagóg na oddelení dizajnu na Strednej škole umeleckého priemyslu v Kremnici, kde žil a tvoril. Venoval sa sochárstvu, medailérskej tvorbe a dizajnu mincí a mal veľmi pozitívny vplyv na formovanie úrovne domácej medailérskej tvorby. V rokoch 1983 a 1985 sa zúčastnil na slovenskom a československom medailérskom sympóziu v Kremnici a v roku 1994 na medzinárodnom sympóziu liatej medaily a drobnej plastiky v Uherskom Hradišti. Vystavoval na kľúčových výstavách československej a slovenskej medaily, na výstavách Združenia medailérov Slovenska a od roku 1975 i na medzinárodných prehliadkach na kongresoch FIDEM. Výtvarný talent sa v jeho osobnosti spájal i s kreativitou v oblasti poézie a bol autorom pôsobivých veršov. Zomrel 7. januára 2014 v Banskej Bystrici.

Vo svojej voľnej sochárskej tvorbe sa Jozef Karol Höger okrem monumentov, akým je i kremnická stéla z polovice deväťdesiatych rokov, venoval najmä komornej plastike a reliéfu a pre jeho sochársky rukopis je charakteristická výrazovosť a elegancia formy. Bol skvelým figuralistom i pohotovým portrétistom a svoje hlavy ľahko a bravúrne modeloval v duchu lyrického realizmu talianskej školy. Bohaté figurálne motívy i jednotlivé postavy komponoval v nízkom reliéfu na vyprázdnenom, či jemne štruktúrovanom pozadí, prípadne vo veľmi intímnom uzavretom priestore, v ktorom pulzoval život a rezonoval duch doby.

V kremnickom prostredí sa venoval i návrhom mincí a získal niekoľko ocenení, no realizované boli len zahraničné mince – tuniské dináre. Bol autorom úspešných zlatých a strieborných medailí so športovou tematikou – prvou účasťou Slovenska na olympiáde v Atlante v roku 1996.

Jeho voľná medailérska tvorba zúročila najlepšie kvality Pribišovej školy, ale aj skúsenosti z renesančnej Florencie i súdobého talianskeho medailérskeho umenia, kde ako sa zdá, ho najviac oslovil Giacomo Manzú. Výrazová čistota, jednoduchosť a kompaktnosť jeho diel sa pre Högera stali celoživotným mottom. Krátko po návrate z Florencie vznikli jeho poeticko-lyrické a spontánne fantázie Detský sen, ktoré myšlienkovo prepojili antickú mytológiu s realitou dneška a do liateho hydronálie zvečnili éterickú postavu bájneho vzduchoplavca i moderného rogalistu.

Začiatkom osemdesiatych rokov modeluje Höger sériu medailí inšpirovaných Shakespearovými drámami, kde v úzkom, vertikálne komponovanom architektonickom priestore umiestňuje ikonické postavy, vytvárajúc dokonalú ilúziu renesančnej scény. K podobnej kompozícii vyprázdneného priestoru a dominantnej figúry či jej fragmentu sa v rozmanitých variantoch často vracia. Jeho tvaroslovie sa stáva postupne robustnejším, postavy sú monumentálnejšie a dynamickejšie, no napriek ilúzii pohybu, smelým kompozičným diagonálam a priestorovým skratkám je výsledným dojmom dokonalý pocit harmónie a klasickej čistoty, ktorý rezonuje i v neskorších dielach, inšpirovaných poéziou i širokou škálou ľudských citov.

Höger využíva mnohé technické postupy, liate medaily v medi, cíne, hydronáliu strieda s rytými či frézovanými, využíva techniku redukcie i následnej povrchovej úpravy pôvodného materiálu iným.

V polovici deväťdesiatych rokov sčasti opúšťa pozície klasickej medaily jednak vybočením za hranice tradičného formátu, ale i výrazne sochárskou modeláciou objemov na zvrásnenom a „zráňanom“ či deštruovanom pozadí so štruktúrami a farebnými patinami. Sem situuje svoje mimoriadne presvedčivé a expresívne portréty, ktorých virtuóznou modeláciou dopĺňa ostrými záreznymi i jemnými dotykmi špachtle vdychujúcimi im život. ■

Shakespeare, Júlia. 1981
Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Shakespeare, Rómeo. 1981
Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Shakespeare, Sen noci svätójskej. 1981
Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Balada I. 1987. Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Detstvo I. 1979. Liate a patinované hydronálieum. ø 140 mm

Detstvo V. 1979. Liate a patinované hydronálieum. ø 140 mm

Consuono I. 1989. Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Consuono II. 1989. Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Let IV. 1982. Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Consuono IV. 1989. Liate a patinované hydronálieum. ø 170 mm

Štefan Hudzík

Narodil sa 28. januára 1954 v Spišskom Štiavniku. Študoval v Bratislave v rokoch 1969 – 1973 na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor rezbárstvo u Ludwika Korkoša a v rokoch 1974 – 1980 na Vysoké škole výtvarných umení, na oddelení figurálneho sochárstva u prof. Jána Kulicha. V rokoch 1996 – 2016 pôsobil ako pedagóg na Strednej odbornej škole drevárskej v Spišskej Novej Vsi na odbore dizajn a tvarovanie dreva. V roku 1980 získal Cenu Martina Benku a v roku 1995 Cenu Fran Angelico. Žil v Spišskom Štiavniku a venoval sa komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe, reliéfu, medaile a kresbe. Mal množstvo samostatných výstav a svoje diela prezentoval i na kolektívnych výstavách na Slovensku i v zahraničí, na výstavách Združenia medailérov Slovenska i na medzinárodných prehliadkach v rámci FIDEM. Zomrel nečakane 4. apríla 2017 vo svojom ateliéri v Spišskom Štiavniku.

Ján Vojtaššák – spišský biskup. Averz a reverz. 2005. Razená med. ø 60 mm

Sv. Vincent de Paul. Averz a reverz. 1994. Razená med. ø 60 mm

Vyčerpanosť. 2001. Liaty bronz. 210 x 110 mm

Blíženci. 2009. Liaty bronz. ø 160 mm

Rodinka. 1989. Liaty bronz. ø 125 mm

Nad živým plotom. 2002
Bronz a kameň. v. 470 mm

Štefan Hudzík patril k výnimočným zjavom spišského regiónu, kde vstúpil do povedomia najmä svojou monumentálnou tvorbou. O nič menší však nebol ani jeho prínos pre komorné žánre, najmä pre drobnú plastiku a pre reliéf, medailu nevynímajúc. Bol výborným figuralistom a vyznávačom reálneho tvaru, ktorý však neváhal vkročiť ani na cestu abstrakcie, čo jeho tvorbe prinieslo spontánne uvoľnenie. Z pohľadu tematickej inšpirácie sa sústredil na tri hlavné námětové zdroje, postavy a tváre významných osobností zo všetkých sfér života, najmä cirkevného, motívy koní, ktoré boli prítomné už v jeho ranej tvorbe, no a v neposlednom rade je v jeho dielach permanentne prítomná postava ženy v rozmanitých podobách.

V sochárskej tvorbe sa sústredil na veľkolepé postavy a odvážne modelované hlavy a v komornom žánri hlavne na drobné figurálne plastiky a reliéfy, ktoré realizoval v bronz. Východiskom jeho tvaroslovía bol nízky reliéf kombinovaný s drevom a kameňom a často dotváraný i farbou, ktorá mala symbolický význam.

Hudzíkova medailérska tvorba sa odvíja od druhej polovice osemdesiatych rokov v polohe poeticko-imaginatívneho prepisu vnímanej reality, ktorý nájdeme v príračných jazdcoch a koňoch vynárajúcich sa z temnoty. I keď evokujú priam literárnu inšpiráciu, jej skutočným prameňom je Hudzíkovo celoživotné očarenie týmito skvostnými zvieratami, pretože krivky a objemy ich tel a najmä hláv ešte nespočetnekrát modeluje v rôznych stupňoch štylizácie na svojich medailách.

V ďalších dielach postupne pridáva i sakrálne prvky, ako to vidíme v jeho parafráze spasenia i večného zatratenia na medailách Nebo, peklo raj, ktoré otvárajú novú tematickú inšpiráciu, širšie rozvádzajú i v komornej figurálnej tvorbe.

V polovici deväťdesiatych rokov jeho medailérsky rukopis dostáva hutnejšie podoby v pevnej až dynamickej modelácii postáv s témami z rodinného života, kde Hudzík vnáša i intímne a subjektívne prvky, keď na pozadí plastickej medaily prináša symbolické obrysy detskej kresby a odtlačkov dlaní. Iné rukopisné poňatie volí pri vážnych sakrálnych témach, kde bezprostrednosť a poetiku nahrádza vyváženosťou i hladkou modeláciou v nízkom reliéfu a presvedčivosťou v zobrazení tvári i postáv svätcov.

Po prelome storočia dochádza v autorových medailách k ďalšiemu tematickému obohateniu. Do popredia jeho záujmu sa dostáva ženský akt, ktorý s citlivosťou básnika variuje v rozmanitých polohách. Celé postavy i ženské torzá strieda s profilmi a ich zrkadlovými odrazmi a postava ženy sa znova objavuje v jeho medailách i komorných plastikách v spojitosti s ikonickou témou koní ako baladická poéma o kraji, v ktorom žil a tvoril. Námětovú škálu svojej medailérskej, ale i komornej sochárskej tvorby v posledných rokoch obohatil Štefan Hudzík i o realisticky poňaté a emotívne presvedčivé podobizne umelcov svojho regiónu. ■

Pripútané kone. 2002. Bronz a kameň. v. 250 mm

Ladislav Príteľ

Narodil sa 11. marca 1940 v Bytči. V rokoch 1962 – 1967 študoval na Fakulte architektúry Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Súkromne študoval maľbu u maliara Jozefa Škorvána (1885 – 1963), absolventa Akadémie výtvarných umení v Prahe a figurálnu sochársku tvorbu u sochára Stanislava Bíroša (1901 – 1983), absolventa Vysoké školy umeleckého priemyslu v Prahe. V rokoch 1962 – 1967 pôsobil ako pedagóg na Ludovej škole umenia v Bytči a v rokoch 1970 – 1973 bol vedúcim výtvarno-propagačného oddelenia Domu odborov v Žiline. Od roku 1974 pracoval ako výtvarník v slobodnom povolání. Žil v Bytči a venoval sa sochárskej a medailárskej tvorbe, maľbe, kresbe i keramike. Je autorom mnohých monumentálnych diel do architektúry, najmä keramických stien. Ladislav Príteľ svoje diela vystavoval na viac ako dvoch desiatkach individuálnych výstav a ako člen Združenia výtvarných umelcov stredného Slovenska a Združenia medailérov Slovenska i na mnohých kolektívnych výstavách a na medzinárodných výstavách FIDEM. Zomrel v Bytči 18. októbra 2017.

Jazdec 51. 2010. Liaty cín. ø 125 mm

Z cyklu Sediace ženy I. 2009. Liaty bronz. ø 117 mm

Jazdec 2009. Liaty bronz. ø 150 mm

Sochár a maliar Ladislav Príteľ študoval pôvodne architektúru a neskôr patril ku skupine odvážnych a úspešných konštruktérov a staviteľov lietadiel. Jeho ďalšou veľkou vášňou boli kone a jazdectvo. Obe tieto vášne našli výtvarnú reflexiu i v jeho umeleckej tvorbe. V maľbe i v soche sa jeho ústrednou témou stali človek a zviera, ktoré zobrazoval zvlášť i spolu, v dokonalej jednote a pokojnom súzvuku, alebo i v dynamickom pohybe ako vyjadrenie pocitu slobody a bezprostredného vzťahu k okolitému svetu. Príteľova maliarska tvorba čerpala z európskej moderny, no postupne si vypracoval svojský štýl, v ktorom sa prelínal poetizmus s prvkami architektonickej až geometrickej štylizácie tvarov a žiarivou farebnou paletou s prevahou červených, modrých a žltých tónov. Jednou z jeho významných tém sa v neskorších obdobiach stala postava ženy, ktorá sa z maľby postupne premietla i do jeho sochárskej tvorby.

Príteľov sochársky program spočiatku súvisel s jeho monumentálnymi realizáciami, najmä veľkými keramickými stenami, kde si overil vlastné modelačné schopnosti, no najdokonalejšie naplnenie našiel v komornej plastike, reliéfe a v medailárskej tvorbe. Jeho známa socha jazdca so vztýčenými rukami, naznačuje filiacie k dielu talianskeho sochára Marina Mariniho. Príteľ umocňuje expresívny účinok svojich sôch aj hrubou modeláciou povrchov, robustnosťou objemov a v prípade keramik i polychrómiou.

Vo svojej medailárskej tvorbe klasického zamerania Ladislav Príteľ volil zväčša techniku liateho bronzu alebo cínu a často využíval emotívne pôsobivé patiny, ktoré umocňujú výrazovú hĺbku a dramatickosť zobrazovaných výjavov. Jeho štvorcové medaily z konca osemdesiatych rokov majú ešte silný epický náboj a niekedy i vrstvenie viacerých výjavov v horizontálnych pásoch. Pozoruhodné sú najmä postavy nahých ženských tel pojednané v modelácii i v kompozičnej schéme s bezprostrednosťou a veľkorysnosťou, ktorá sa stáva pre jeho tvorbu príznačnou.

V deväťdesiatych rokoch prináša Ladislav Príteľ kolekciu pôsobivých medailí s tematikou jazdcov a krasojazdkyň, kde veľmi úsporným spôsobom, bez zavádzajúcich detailov, ale v šťavnatých objemoch nahých tel interpretuje vášnivost i pohodu, poetiku i dramatické očakávania, ktoré vyzývajú na meditáciu. Tieto medaily s nepravidelnými okrajmi vyžarujú tajomný oheň a silu a prinášajú mnohovýznamovú symboliku od pocitu dokonalej symbiózy prírody a človeka cez expresívne metafory nebezpečenstva až po náznaky jemnej erotiky.

Koncom prvého desaťročia Príteľ rozširuje tematiku svojich medailí o figurálne motívy klaunov, poľných strašiacov, či hojdačích koníkov. Upúšťa od hladkej modelácie tvarov, pridáva drobné detaily a hlavne štruktúrami a jemnými vrypmi pojednáva i pôvodne prázdne pozadia, čím tieto diela dostávajú hĺbku a plnosť. ■

Žena s dieťaťom. 2005. Liaty bronz. ø 106 mm

Sediace ženy. 2007. Liaty bronz. 113 x 136 mm

Berie si ma vietor. 1987. Liaty bronz. ø 135 mm

Slovenské pamätné mince

Pavel Károly
Slovenská republika – 25. výročie vzniku. 2018
Razený bimetal. ø 25,75 mm

Mária Poldaufová
Univerzita Istropolitana – 550. výročie začatia činnosti. 2017
Razený bimetal. ø 25,75 mm

Slovenské strieborné zberateľské mince

Mária Poldaufová
Chránená krajinná oblasť Poľana. Averz a reverz. 2020. Razené striebro. ø 40 mm

Mária Poldaufová
100. výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika
Averz. 2019. Razené striebro. ø 34 mm

Ivan Řehák
100. výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika
Reverz. 2019. Razené striebro. ø 34 mm

Slovenské strieborné zberateľské mince

Pavel Károly
Slovenská republika – 25. výročie vzniku. 2018. Averz a reverz. Razené striebro. ø 40 mm

Branislav Rónai
Svetové prírodné dedičstvo – Jaskyne Slovenského krasu. Averz a reverz. 2017. Razené striebro. ø 34 mm

Pavel Károly
Pamiatková rezervácia Levoča. Averz a reverz. 2017. Razené striebro. ø 40 mm

Mária Poldaufová
Ján Jessenius – 450. výročie narodenia. Averz a reverz. 2016. Razené striebro. ø 34 mm

SLOVENSKÁ MEDAILA

2016
2020

30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

NBS – Múzeum mincí a medailí. Kremnica

15. 12. 2020 – 05. 02. 2021

Kurátorka výstavy: Magdaléna Kamhalová
Odborná spolupráca: Mária Horváthová

Galéria UMEĽKA. Bratislava

03. 05. 2021 – 30. 05. 2021

Kurátorky výstavy: Magdaléna Kamhalová a Mária Horváthová

Poriadatelka
Združenie medailérov Slovenska
Slovenská výtvarná únia
NBS – Múzeum mincí a medailí Kremnica

Odborný garant projektu: Gabriela Gáspárová-Illéšová

MAGDALÉNA KAMHALOVÁ

kurátorka výstavy

Narodila sa 30. mája 1955 v Martine. V rokoch 1975 – 1979 študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor archívniectvo so špecializáciou aj na numizmatiku. Od roku 1982 až podnes pracuje v Múzeu mincí a medailí v Kremnici ako odborná múzejná pracovníčka numizmatického fondu, vedúca oddelenia pre muzeálnu činnosť a zároveň kurátorka zbierky mincí a príbuzného materiálu.

V rámci výstavnej činnosti Múzea mincí a medailí sa od počiatku podieľala na prezentácii zbierkového fondu a na stovkách výstav realizovaných na Slovensku i v zahraničí (v USA, Mexiku, Španielsku, Portugalsku, Holandsku a Maďarsku), ako i na príprave a organizácii medzinárodného výstavného projektu Medzinárodné kvadriennale medailí v rokoch 1985, 1989 a 1993. Ako spoluautorka významne spolupracovala na odbornej príprave a realizácii stálej numizmaticko-historickej expozície múzea Líce a rub peňazí – Dejiny peňazí a medailérstva na Slovensku, za ktorú múzeum získalo ocenenie Múzeum roka 2003. Okrem toho publikovala aj viaceré odborné články z oblasti numizmatiky.

Od založenia Združenia medailérov Slovenska v roku 1990 je jeho aktívnou členkou, dlhé roky aj členkou jeho výboru a odborne participovala na príprave celého cyklu výstav Súčasná slovenská medaila (v roku 1995 ako kurátorka), ako i na príprave a priebehu jednotlivých ročníkov Medzinárodného sympózia medailí v Kremnici.

Zároveň sa podieľala i na realizácii medzinárodných medailérskych výstav krajín V4 Od Dunaja, Vltavy a Visly aj na mnohých krátkodobejších výstavách v galérii a výstavnom kabinete múzea. Žije v Žiari nad Hronom.

SLOVENSKÁ MEDAILA

2016
2020

30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

Vydalo vydavateľstvo: FO ART s.r.o., Bratislava
pre Združenie medailérov Slovenska

Text © Mária Horváthová

Preklad: Beata Havelská

Redakcia: Jitka Madarászová

Fotografie:

Mária Baloghová	str. 20, 21, 42, 43, 54, 55, 62, 63
Jozef Barinka ml.	str. 8, 9
Jakub Čajko	str. 18, 19
Alojz Drahoš	str. 12, 13
Vladimír Durbák ml.	str. 5, 14, 15
Andrej Dušenka	str. 16, 17
Anton Fiala	str. 10, 11, 26, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 50, 51, 52, 53, 64, 65, 66, 67
Ján Hladík:	str. 12, 13
Marek Korkoš	str. 28, 29
Robert Kucmen	str. 56, 57
Viliam Polák	str. 2, 22, 23, 58, 59
Branislav Rónai	str. 44, 45, 46, 47
Natália Šomráková	str. 30, 31, 37, 38, 39, 40, 41
Juraj Svitek	str. 12, 13
Archív autorov	str. 24, 25

Grafická úprava, zalomenie: Jarmila Zdráhalová

Tlač: FO ART s.r.o. Bratislava

2020

ISBN 978-80-8209-018-8

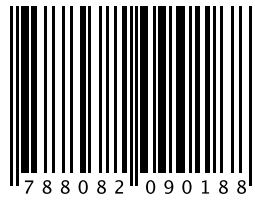

SLOVENSKÁ MEDAILA

30 ROKOV ZDRUŽENIA MEDAILÉROV SLOVENSKA

2016
2020

ISBN 978-80-8209-018-8

9 788082 090188